|| श्रीः ||

|| अष्टप्रासशतकत्रयम् ||

by

Sri Gomathidasa Ramaswami Sastrigal

of Elattur

Edited by:

R. HARIHARASUBRAMANI

&

Mahopadhyaya, Vedanta Siromani,

A. N. YEGNANARAYANA SARMA, B.A.

Published by:

R. HARIHARASUBRAMANI,

14, BRAHMIN STREET,

SAIDAPET, MADRAS-15.

 1960 [Price Rs. **2—00**

|| श्रीः ||

|| अष्टप्रासशतकत्रयम् ||

by

Sri Gomathidasa Ramaswami Sastrigal

of Elattur

Edited by:

R. HARIHARASUBRAMANI

&

Mahopadhyaya, Vedanta Siromani,

A. N. YEGNANARAYANA SARMA, B.A.

Published by:

R. HARIHARASUBRAMANI,

14, BRAHMIN STREET,

SAIDAPET, MADRAS-15.

1960

[Price Rs. 2—00

CONTENTS

INTRODUCTION

"Gomathidasa" Ramaswami Sastrigal, the author of the present work, was born on 24th Thulam, 999 M. E. (November, 1824) in the western Agraharam of Elattur, a village near Shencottah (S. India). As he was a devoted worshipper of Goddess Gomathi of Sankaranainarkoil (Tinnevelly Dt.) he is popularly known under the appellation of "Gomathidasa". His father was Sankaranarayana Sastrigal alias Andi Sastrigal. His early studies consisted, as was common in those days, of an elementary course in Sanskrit poetry (Mahakavyas, etc.) and grammar under the local pundits. Even as a boy he is said to have given proofs of his extraordinary poetic gifts. On completion of his studies at Elattur and at the suggestion of his tutors, he was sent over to the court of Pantalam Raja for higher studies in grammar and logic. Pantalam is a principality in Central Travancore and the feudatory chiefs of the place, Rajas as they are called, are of ancient royal blood belonging to a branch of the ancient Pandya line of kings who took shelter in Travancore under adverse circumstances. They were renowned scholars in Sanskrit for many generations. Under the hospitable roof of the Pantalam Raja the young poet received every encouragement for the prosecution of his higher studies and within a short period he was able to acquire admirable proficiency in Vyakarana and Tarka under the tutorship of Kerala Varma, a scholar of high merits. He also became well versed in almost every branch of Sanskrit literature. The effervescing spirit of his poetic instinct was also growing by degrees during this period and at about 20 or 21 years of age, he was recognised to be one of the greatest pundits. The following encomiastic stanza from his "Pantalapuri Mahatmyam" serves to reveal the poet's admiration for his tutor.

तस्यानुजः केरळवर्मनामा
श्रीपन्तलक्ष्मावलयैकरत्नम् ।
अभूद्धिया देवगुरोः समानो
गुणैः समग्रैः सदृशोऽग्रजेन ॥

After his career in Pantalam, there is a short period of obscurity in his life, which he seems to have spent in travels. He made pilgrimages to important shrines in South India, such as, Gokarnam, Mookambi, Kumbakonam, etc.

In or about 1849, he came to Trivandrum and established his permanent residence there for pursuing his literary labours. Trivandrum, the capital of Travancore (now of Kerala) is a celebrated centre of learning and the late rulers, besides being erudite scholars, were liberal patrons of learning. The beginning of the reign of Swathi Thirunal can be said to mark the beginning of a new era in the literary history of Travancore. The life and works of this illustrious Maharaja, (died 1847, aged only 34) who was a genius in the two sister Arts, Music and Poetry, gave such an impulse to the study of Sanskrit that for the following 50 years or so, Trivandrum was the cynosure of Sanskrit pundits and poets. The musical compositions of Swathi Tirunal stand second only to the sublime songs of Saint Thyagaraya. Uthram Tirunal Martanda Varma, the successor of Swathi Tirunal, was occupying the throne, when Ramaswami Sastrigal came to Trivandrum. The first prince Ayilyam Tirunal Rama Varma, with whom Ramaswami Sastrigal made his first acquaintance, was attracted by the poet's wide range of literary acquisitions and he discerned in the young poet future symptoms of a great poet. Through his influence, Ramaswami Sastrigal was able to secure the patronage of Uthram Tirunal and the relationship between the two gradually grew into one of solid intimacy. The most eventful epoch in the poet's literary activities can be said to commence from this period. The poet was offered a pundit's place among the Sanskrit

scholars attached to the Court. The occasional lyrics composed by him were much admired by the Maharaja and the pundits. His wonderful power of versification combined with a rare mastery of Sanskrit language soon won for him a pre-eminence over the other pundits in the Court. His keen critical faculty also enabled him to outshine the other scholars. Sastrigal's first attempt at literature dates from 1853 when he was only 29 years of age. Kathakali which occupies an important place in the literature of Kerala, had gained an unprecedented popularity during the reign of Uthram Tirunal owing chiefly to the encouragement it received from the King and the play "Jalandharasuravadham" by the poet was primarily intended to please the King and it met with immediate success. "Kirtivilasam" Champu, his another work during this period treats of the religious routine of Ayilyam Tirunal, the first prince and afterwards his enlightened patron.

Uthram Tirunal died in 1860 and was succeeded to the throne by Ayilyam Tirunal Rama Varma. Ayilyam Tirunal's reign, which covers a period of about 19 years, is remarkably conspicuous for land and other reforms and it was a glorious epoch in the history of Travancore with regard to Sanskrit literature. Ramaswami Sastrigal was the chief poet and his position in the Court during this reign is often justly compared to that of the reputed Kalidasa in the court of King Bhoja of Dhar. In the सदस् or assembly of Pundits, his opinions were highly respected. Sastrigal's unparalleled work "Vruttaratnavali" वृत्तरत्नावली was written during this period and it was published in 1878 in old Malayalam script.

After the death of Ayilyam Tirunal (1880) Visakham Tirunal ascended the throne and Sastrigal continued to be the chief poet during this reign also. The celebration of the Tulabhara ceremony of Visakham Tirunal is the theme of Thulabhara Varnanam written by the poet in honour of that function and it contains many passages that are

characteristic of the poet's style. He was also for some time tutor to Sri Moolam Tirunal Maharaja. Sastrigal was 64 when he passed away in 1887 and his death removed from the court a shining ornament that shed intellectual lustre for more than three decades. The reputed scholar, Kerala Varma (the senior Koil Thampuran) was a pupil of Ramaswami Sastrigal.

Ramaswami Sastrigal was a Saktheya and he little cared for earthly gains. His disposition is reported to be of a calm and serene nature and he is probably alluding to himself when, in his "Anyapadesa" he says about the ocean as thus :

और्वः शोषयति क्वचित्सुरगणा मश्नन्ति मन्थाद्रिणा
वाहिन्यः क्वचिदापतन्त्यनिमिषा ग्राहाः लुठन्ति क्वचित् ।
मेघाः भूरिजलं हरन्त्यभिचरन्त्याक्रम्य सां यात्रिकाः
मर्यादां न जहात्यथापि जलधिर्गांभीर्यमन्यादृशम् ॥

He was neither ambitious of public honours nor did he pride himself on his intellectual attainments. He was an अनुग्रहकवि and the following incident reveals his superhuman powers of vision. Once the Maharaja (Ayilyam Tirunal) appeared before the सदस् with something shut up in his right hand and asked the pundits assembled to guess what might be in his hand. Several guesses were offered, but none of them was satisfactory. Last of all, Ramaswamy Sastrigal came forward and the following lines flowed out from his lips :—

श्रीमान् श्रीरामदासो जयति वसुमतीताततातार्यजातः
श्रीरक्षोनाथपक्षक्षितिधरकुलिशप्रायदंष्ट्राकरालः ।
श्रीदः श्रीरामसेवासमरसमनसां श्रीधरोदारबाहुः
श्रीदाशाद्रीशचापप्रतिभटतनुमान् पञ्चवक्त्रो हनूमान् ॥

Everyone present was astonished when the King took out from his hand a small effigy of Hanuman carved in

ivory. An admirable nature of Sastrigal was tbat he never gave way to the wrong opinions of others and once he had to incur the displeasure of the Maharaja on a point about which, his opinion, though right, was disregarded. He immediately went out of the palace reciting the following words :—

चित्तभूवित्तभूमत्तभूपालकोपासनावासनायासनान्मेभृशं
साधुता सा धुता सा धिता साधिता किं तया चिन्तया?
चिन्तयामः शिवम् ॥

He was afterwards sent for and both were soon reconciled.

The works of Ramaswami Sastrigal may be classified in seven categories and I am subjoining a list of the same at the end of the Introduction. He was a voluminous writer and his writings are conspicuous by their vivid perspecuity of style and terseness of expression. For imaginative richness his Kaivalyavalliparinayavilasa (a Champu Kavya unpublished) stands by itself. See the following passages for their charm and vigour :

(1) मात्रानन्दं यतिश्लाघ्यं वर्णितं छन्दसि स्थितं
गणाश्रितपदं वन्दे पुण्यश्लोकं विनायकम् ॥

(वृत्तरत्नावली)

(2) श्रीमद्विशाखक्षितिपालमौले
त्वत्कीर्तिमुक्ताफलजालमार्याः ।
हारं विधातुं भवतो गुणाना-
मन्तं विचिन्वन्ति न तं लभन्ते ॥

(तुलाभारः)

(3) धर्मो दृष्टः श्रुतो वा सकृदपिमनसा संस्मृतः कीर्तितो वा
नाकं लोकं नृलोकं नयति न हि मृषा तत्र वेदाः प्रमाणं ।

तस्मात् श्रीरामवर्माह्वययुवनृपतेर्धर्मविश्रामभूमेः
कीर्तिं विश्वैकहृद्यां विबुधजनमुदे वर्णये वर्णनीयाम् ॥

(कीर्तिविलासः)

(4) अयि हृदय मम विहर सरसिरुहनाभे
हिमकिरण किरणदलदसितनलिनाभे ।
भृगुदुहितृलसदुरसि विधृतचपलाभे
घन इव न विषजविषविषयसुखलाभे ॥

(कैवल्यवल्लीपरिणयविलासः)

Besides the immortal work वृत्तरत्नावली (Published in Malayalam script in 1878) he has to his credit a number of works which include one Mahakavyam सुरूपराघवम् and several valuable commentaries. He has also composed a few verses in Malayalam and Tamil (Jalandharasuravadham is a Malayalam work, though Sanskrit words are predominant). A large number of his witty sayings and single verses (most of them extempore effusions) are still known to Sanskrit scholars in Kerala. Since his death, these works have been unfortunately suffering an eclipse and it is chiefly through my father's efforts that many of them were permanently rescued from oblivion. My father who undertook the editorial task of these works could bring out only 3 works.

(1) श्रीकृष्णविलासव्याख्यानं (2) पुण्डरीकपुरेशस्तवः
(3) Jalandharasuravadham (Kathakali)

The University Manuscripts Library at Trivandrum has recently brought out one publication नृगमोक्षप्रबन्ध (of Melputhur Narayana Bhattathiri) with a Sanskrit commentary by Ramaswami Sastrigal. The only works that appear to have been published during the poet's lifetime are वृत्तरत्नावली (dealing with the technique of Sanskrit Prosody) and आर्याशतकद्वयम्. श्रीकृष्णदण्डकम् a small stotra of exquisite

beauty, has also been published. I am now working at editing the other works in my hand and I hope to make them available to the public shortly.

The present work अष्टप्रासशतकत्रयम्, which ranks among the major works of Ramaswami Sastrigal, comprises three stotras, each containing a century of hymns in praise of Devi (Durga), Siva and Vishnu respectively and their spiritual sublimity and graceful style hardly need any comment. The work is said to have been composed at the suggestion of Visakham Tirunal Maharaja. The metre employed is throughout शार्दूलविक्रीडितम् and the प्रास is uniformly maintained in all the 300 slokas. All the consonants of Sanskrit alphabet excepting ङ, झ, ञ, ठ & फ in Devi Ashtaprasa and ङ, झ ञ & फ in Siva and Vishnu have been made use of, besides presenting them in the alphabetical order. This gives the work a distinctive charm which we rarely meet with in similar compositions of others. In each stanza the second and the fourteenth letter of the first line find repeated in the succeeding three lines ; thus the same letter, conforming to the प्रास rule, occurs eight times in each stanza. There are some rare and peculiar usages, such as ओजापूकनिवासिनी which are utterly unintelligible to ordinary readers and the explanatory notes for such coined phrases, written by the poet himself, are appended at the footpage. The characteristic feature of the work has been plainly recorded by the poet as द्राक्षापाकवती etc.

Devi and Vishnu Ashtaprasas have for each three different Mss (marked A B & C) while two Mss only are found for Siva Ashtaprasa (marked A & B). The edition of the present text is based on Mss A which bears distinct marks of having passed through the poet's final revision and the other manuscripts, when collated with this were found to contain variant readings in some places. The pages that follow the introduction contain all the important variations except some negligible words and letters. Far easy reference to the slokas, I have also added an index at the end of the book.

The edition of these stotras would have been impossible but for the unstinted co-operation and helpful suggestions of my cousin Sri. A. N. Yegnanarayana Sarma, B. A., to whom I wish to express here my sincere feeling of gratitude. I also wish to record here my grateful thanks to my brother, Sri. R. Y. Narayanan, who spared no pains in carrying out his allotted work (viz. transcription of the manuscript, preparation of the index and the correction of the proof-sheets) in a highly commendable way. My thanks are also due to the proprietor and staff of Rathnam Press, who have been kind enough to bestow special attention for the speedy publication of the book.

MADRAS,
30—9—1960

R. HARIHARASUBRAMANI.

WORKS OF THE POET.

I Kavyas :—

सुरूपराघवम् महाकाव्यम्

II Champu Kavyas :—

(1) कीर्तिविलासः
(2) शाकुन्तलम्
(3) कैवल्यवल्लीपरिणयः

III Prabandhas :—

(1) अम्बरीषचरितम्
(2) पार्वतीपरिणयः
(3) गान्धारचरितम्
(4) काशियात्रानुवर्णनम्
(5) गौणसमागमवर्णनम्
(6) तुलाभारप्रबन्धः

IV Sastras :—

(1) वृत्तरत्नावली
(2) रामोदयः (अलङ्कारं)

V Stotras :—

(1) आर्यास्तोत्रम्
(2) अष्टप्रासशतकत्रयम्
(3) देवीवर्णमुक्तावली ।
(4) श्रीकृष्णदण्डकम्
(5) त्रिपुरसुन्दरीगीती
(6) ललितास्तवः
(7) पुण्डरीकपुरेशस्तवः
(8) कार्तिकेयाष्टकम्
(9) कलिशमनस्तोत्रम् ।
(10) धर्मसंवर्धनीस्तोत्रम् ।
(11) अश्वत्थगणनाथाष्टकम्
(12) हनूमदष्टकम् ।
(13) श्रीकण्ठेश्वरस्तवः
(14) भूतनाथाष्टकम्
(15) मधुसूदनाष्टकम् ।

VI Kathakali :—

जलन्धरासुरवधम् (in Malayalam)

VII Misc :—

(1) अन्यापदेशद्वासप्ततिः
(2) क्षेत्रतत्वदीपिका (Geometry in Sanskrit)
(3) श्रीकृष्णविलासव्याख्यानम्
(4) योगानुशासनव्याख्यानम्
(5) धर्मसंवर्धनीमाहात्म्यम्
(6) पन्नलपुरीमाहात्म्यम्
(7) समस्यावली

देव्यष्टप्रासः

Sloka	Line	Mss. A.	Variations
१	२	सुकवितापाकानुसन्धायिनीं	सुकवितापाकाकरत्वप्रदां C
४	४	द्योकेतु	गोकेतु B
५	३	विरचित	परिचित B
६	४	रिंगामश्शरणं	लिंगामश्शरणं C
७	४	कणां	लवां B and C
९	३	प्रभजतां	प्रणमतां B
१०	४	तुंगाहंकृति	भंगाहंकृति B and C
११	४	पराम्	शिवाम् B and C
१८	३	पीडाकारिविनाशनप्रहरण	पीडाकृत्क्षयकृत्बहुप्रहरण C
२०	२	मूढात्मभिर्दुर्गमा	मूढात्मनां दुर्गमा B
२१	३	प्रीणातु मे देवता	प्रीणामि तां वाङ्मयैः B and C
२३	३	श्रोणीभासुरकाञ्चिकाऽलिविलसद्	श्रोणीलंब्यरुणांबरालिविलसद्- B and C
२४	२	धूतार्त्तिरात्मैक्यदां	या तापमुन्मूलयेत् B
२५	३	मूक्तात्मभिः	युक्तात्मभिः B and C
२६	१	परित्यक्ता	मलत्यक्ता B and C
३२	२	वित्ताधिपोपासितां	वित्ताधिपाराधितां C
३४	३	बुधगणैः	बुधजनैः B
३६	१	सन्त्यजताऽर्थं	नान्तरयाम B
३७	३	पार्थावसायोज्झिता	पार्थक्रियावर्जिता B and C
४१	३	पंकेरूहे	पाथोरुहे B and C
४३	१	मानाक्षिप्त	नानाक्षिप्त B
४४	३	गोपालपालानुजा	गोपालपुत्रानुजा C
४४	४	निकरा	निचया B and C
४६	२	स्वापीताधर	व्यापीताधर B and C

Sloka	Line	Mss. A.	Variations
५१		Whole Sloka	अंबा बालमृगांकचुंबिमकुटा बिंबाधरा सुन्दरी निंबा न्यूनरसैर्भवैस्वजनतां संबाधितां पाति या । अंबालैर्ववराटिकांकमलितालंबांगिनीं तन्वती चुंबामश्चरणांबुजे हृदलिना लंबालकान्तां शिवाम् ॥ B and C
५६	२	वामांके विनेवेशिता	वामांकोपनिवेशिता B and C
६०	१	विश्वकलना	विश्वजनना C
६३	३	समभ्यर्चिता	समाराधिता B and C
६८	४	मौन्याराध्य	मान्याराध्य B
७०	२	मञ्चाधिशीः	मञ्चासिता C
७४	३	गणैरुपचितां	गणैः परिवृतां C
७५	३	शार्यालपसुधामधुप्रवचना	वीर्याधः कृतविश्ववीरनिकरा B and C
८३	१	नन्दने बहुविधाः	नन्दनेषु विविधाः C
	३	नाभानुजा	नेत्रानुजा
८८	४	Whole Line	क्लेशानां मम शंकरी भगवती प्राशाय भूयात् शिवा । B and C
९३	२	घोषात्मना तस्थुषी	घोषानुयाता शिवा B and C
	३	जगतीभुवां	त्रिजगत्सुवां B and C
९४	२	कविर्वासाधियो	भृगुर्वासाधियो C
९५	३	मन्त्रात्मकं	मन्त्रार्ध्वना C
९९	२	मञ्चेशया	मञ्चस्थिता C
१००	४	वीक्षां मे	रक्षां मे B and C

शिवाष्टप्रासः

Sloka	Line	Mss. A	Variations
१	४	पाकानुष्णगुशेखरं	भेकारातिविभूषणं
६	२	काकोदरेशायते	काकोदरेशो भवेत्
६	३	तमयतां	श्रितवतां
८	१	सतां	द्रुतं
९	१	व्यतत	ह्यकृत
१२	३	मुनिवरैः	अनुदिनं
१२	३	भ्रूचापल्यकृताखिलं	श्रीचाम्पेयकुसुमप्रियं
१५	३	विच्छाययन्तं करं	स्वेच्छावशं सन्दयं
२१	३	शिवम्	सदा
२१	४	भजतामिष्टार्थदायं भजे	कलयेऽभीष्टार्थदं शंकरम्
२४	१	खण्डप्रभं	पुञ्जप्रभं
२६	१	जन्तुषु	मूर्तिषु
२७	२	पदं	गुणं
२७	४	गिरां	गवां
३०	२	गतेः	पदम्
३४	२	विलसितं	सुविमलैः
	४	प्रशमितस्वान्तार्तिमीशं भजे	स्वचरणं सन्तारकं संश्रये
३८	३	अप्राकृतं	आद्यं परम्
४०	४	स्मरहरं	यमहरं
४१	२	नरकृते व्याधायितं शंकरं	श्रितकृते व्याधायमानं शिवं
४७	१	नीपावलीपूजितः	नीपालिमालार्चितः
५४	१	चन्द्रकोटि	शीतकोटि
५५	२	सुतया	तनया
५६	३	भुवा	जया

Sloka	Line	Mss. A.	Variations
६०	४	भर्माभयेशं	निर्मायमीशं
६३	४	कृत्यावृतांगं भजे	भक्त्या नमस्कुर्महे
६४	१	संप्रविचार्य	साधुविचार्य
६६	३	समालिंग्य	समाश्लिष्य
	४	शूलिनं	तं शिवम्
७०	४	मे मनः	मानसः
७१	२	यं प्रभुं	ब्राह्मणो
७३	४	वल्याश्रितायार्पये	वल्याकृताश्लेषिणे
८१	४	उल्लसयन्तमीशमनिशं	तं रमयन्तमीशमनिशं
९४	४	नाशायाघततेर्नमामि गिरिशं	नाशाय प्रणमामि सर्वविपदां
९८	३	व्यासोदितैरादिशत्	व्यासोदितैस्तस्तरे

विष्णवष्टप्रासः

Sloka	Line	Mss A.	Variations
१	४	Complete line	श्रीकान्तं जलजन्मनाभममलं श्लोकामहे शाश्वतम् B and C
२	३	राकाकैरवजीवनौषधमहो	राकापूर्णसुधामयूखपटली
४	४	लोकाविलोकामहे	लोकामहे चक्षुसा C
१२	४	पद्मनाभमनिशं	पद्मनाभमधिकं B and C
१५	२	शशिमुखी	अंबुजमुखी B
१७	३ and ४ Complte		मोघानामखिलार्त्तिहारिणममोघावार्यसंकल्पमु-लाघाराधितमब्जनाभमनिशं श्लाघामहे माधवम् B and
१९	२	निष्कृतिं	निर्वृतिं B
२७	२	पत्मं भजे	पङ्केरुहं C

Sloka	Line	Mss. A.	Variations
४०	३	गुप्ताशयं	गुप्ताखिलं B and C
४६	२	ज्ञार्त्तिन्नयत्यात्मनः	ज्ञार्तिं च नो विन्दते B and C
	३	विन्दति	स्वस्य च B and C
		भुजंगेशयां	घनाभां समां C
५०	४	सुकृतिभिः	अब्जकरया
५५	४	Whole line	प्रातानन्तपुरं भुजंगशयनं सातात्श्वनाभं भजे B and C
५९	४	विन्दे परान्निर्वृतिं	विन्देम सौख्यं परं C
६०	४	प्रणुमहे	परिणुमः B
६२	४	Whole line	बुद्धासंश्रयताऽब्जनाभमनिशं श्रद्धानुबद्धाश्रयाः B and C
७१	३	कोपा	पापा C
७५	२	Whole line	शंपाभापरिभावुकांगरमया संपादितोरश्रियं B and C
७८	३	सुन्दरं	मेचकं B and C
८३	४	पवनाहारे	धृतभूभारे C
८६	३ and ४	Whole	तत्राऽनन्तपुरे फणीन्द्रशयनं सत्वाश्रियाचेलय सुत्रामोपलनीलमब्जनयनं सत्राऽब्जनाभं भजे B and C
८७	४	वाराशिशायं भजे	धीराब्जनाभं भज C
८८	४	साराब्जनाभं	धीराब्जनाभं B
		रसिकं	लसितां C
८९	४	शीलाब्जनाभं सखे	लीलाब्जनाभं भजे B
९०	३	जन्ममन्दिरमहा	मन्दिरीकृतमहा C
९९	३	निजपदं	निजगृहं B and C
१००	४	माधवं	केशवं B

॥ श्रीः ॥

❀ अष्टप्रासशतकत्रयम् ❀

॥ देव्यष्टप्रासः ॥

आकाशादिसमस्तभूतजननीं श्रीकान्तमुख्यार्चितां
मूकानामपि वन्दनात् सुकवितापाकानुसन्धायिनीम् ।
एकान्तात्मपदांबुजार्चनकृतां लोकाधिपत्यप्रदां
शोकापायविधायिनीं भगवतीमेकां शिवामाश्रये ॥ १ ॥

पाकारिप्रमुखामरावृतमणिप्राकारमालावृते
नाकाराममहीरुहैः परिवृतेऽनेकाद्भुते श्रीपुरे ।
एकान्ते विधिविष्णवजेश्वरमहेशाकारमञ्चस्थितां
राकाचन्द्रमुखीं भजे भगवतीमेकां जगन्मातरम् ॥ २ ॥

ह्रीकारेणसबिन्दुकेनमनुनाऽनेकात्मकामैर्बुधै-
रेकान्ते परिचिन्तितां कृतनमोवाकां जगन्मोहिनीम् ।
कोकाकारपयोधरां तुहिनरुक्पाकावतंसान्तटि-
न्नीकाशां हृदि सुन्दरीं भगवतीं लोकांबिकां भावये ॥ ३ ॥

नाकेशैरुपगीयमानचरितामाकेशपादूषितां
पाकेन्दुप्रमुखैर्विभूषणगणैराकेशपादांबुजम् ।
लोकेन स्थिरपुण्यसञ्चयपरीपाकेन सेव्यां शिवां
द्योकेतुप्रियसुन्दरीं भगवतीमेकेश्वरीं भावये ॥ ४ ॥

या खादिप्रकृतिस्समुज्वलतटिल्लेखाभिरामाकृतिः
व्याखादत्यखिलं लये जगदिदं वैखानसैस्सेविता ।
शाखाशेखरवैखरीविरचितश्लाखापदानां शिवां
श्रीखादिप्रियसुन्दरीं मनसि तां लेखार्चितां भावये ॥ ५ ॥

शृंगारामृतसिंधुविद्रुमलताभंगाभिरामश्रियं
भृंगालीललितालकां श्रुतिपुरीशृंगाटकाध्यासिनीम् ।
अंगारीकृतमन्मथं रतिदृशोस्तंगात्रिणं कुर्वतीं
रिंगामश्शरणं शिवां भगवतीं गंगाधरप्रेयसीम् ॥ ६ ॥

संगीतोपनिषत्कलावलिनटीरंगीभवत्कन्धरां
भृंगीजालसुनीलकुन्तलभरामंगीकृतेशार्धकाम् ।
भंगीभासितनूलतां हरदृशानंगीकृतानन्यज-
स्वंगीकारविचक्षणेक्षणकणां श्रृंगीन्द्रकन्यां भजे ॥ ७ ॥

सर्गाद्यस्ययतोऽखिलस्य जगतस्सर्गादियोनिः परा
भर्गाकस्थितिकेलिलोलहृदया वर्गाष्टकाकारिणी ।
दुर्गा दुर्गतिहारिणी भगवती स्वर्गापवर्गप्रदा
स्वर्गायत्कुलवन्दिता मम हृदन्तर्गाहतां संततम् ॥ ८ ॥

---

५. श्रीखादिप्रियसुन्दरीं=काळकूटाशनेष्टरमणीं

६. रिंगामः=गच्छामः

७. श्रृंगीन्द्रकन्यां=हिमवत्कुमारीं

८. सा ऋगादि योनिरिति पदच्छेदः स्वर्गायत्कुलवन्दिता=स्वर्गगायकसमूहस्थिता
वर्गाष्टकाकारिणी=मातृकारूपिणी

यागाहारिकुलोपगीतसुमहाभोगावलीसंपदा
भोगाधःकृतसर्वलोकविभवायाऽगाधबोधाकृतिः ।
रोगापायविधायिनी प्रभजतां भोगापवर्गप्रदा
साऽगाधीश्वरकन्यका भगवती मागाद् बहिर्म्मेहृदः ॥ ९ ॥

शृंगारामृतसारपूरितमहाभृंगारवक्षोरुहां
तुंगामर्त्यनिकेतनक्षितिभृतशृंगाग्रसौधस्थिताम् ।
अंगांगीकृतभंगिभिर्विदधतीं शृंगारयोनिप्रिया-
तुंगाहंकृतिभंगमद्यशरणं रिंगामि विश्वेश्वरीम् ॥ १० ॥

व्याघातं विबुधद्विषां विदधतीमाघातुकानां रुषा
मेघापायविभावरीरमणबिंबौघाभिरामाननाम् ।
नाघायापचिकीर्षतां विदधतीं मोघान्दुराशां कृत-
श्लाघां सर्वसुरासुरैर्भज सदाऽमोघात्मशक्तिं पराम् ॥ ११ ॥

आचान्तागमसागरैरपचितामाचार्यवर्यैस्सदा
काचाष्टापदतुल्यदृक्कुसुमदितां वाचालमञ्जीरिणीम् ।
मोचाकाण्डवरोरुचारुजघनां स्वाचारशीलप्रियां
याचामश्शिवकामिनीं श्रुतिशिरोवाचां रहस्यं सुखम् ॥ १२ ॥

स्वच्छा चेतसि बालसूर्यपटलीसच्छात्रगात्रासमु-
द्यच्छायानिकुरुंबयावकरसप्रच्छादिताशान्तरा ।
विच्छाये भवधन्ववर्त्मनि चिरं विच्छायतां देहिनां
प्रच्छायारुणवारिजातचरणा चिच्छांभवी भातु मे ॥ १३ ॥

---

१०. रिंगामि=गच्छामि.

११. नाघाय=अनपराधाय अपचिकीर्षतां=अपकारं कर्तुं इच्छतां.

व्याजापेतकृपावती भगवती श्रीजानिना साग्रजा
पूजाया लवतोऽपि भक्तिरचिताद्या जातुचिद्देहिनाम् ।
प्राजापत्यमपि प्रसादयति तामाजानरम्यां शिवां
ओजापूकनिवासिनीं हृदि भजे राजावतंसप्रियाम् ॥ १४ ॥

शिञ्जानोज्ज्वलरत्ननूपुरपदां गुंजारुणांगप्रभा
पुंजाच्छादितरोदसं धरणिभृत्कुंजान्तकेलिप्रियाम् ।
संजातामलभक्तिसज्जनमनः कंजासनाध्यासिनीं
भुंजानां महतीं श्रियं भज जगत्तुंजाकरीं शंकरीम् ॥ १५ ।

प्रज्ञावाक्पदवी दविष्ठमहिमा प्रज्ञानमात्राकृतिः
विज्ञानांबुनिधिश्श्रुतिस्मृतिमताऽभिज्ञार्च्यपादांबुजा ।
अज्ञानां सुदवीयसी भगवती यज्ञान्तकप्रेयसी
प्रज्ञामान्द्यमपाकरोतु मम सा विज्ञानमुल्लासयेत् ॥ १६ ॥

चेटीभूतसुरासुरेन्द्रपटलीकोटीरकोटीमणी-
कोटीकान्तिकरंबितातुलतुलाकोटीकपादांबुजा ।
वीटीकिंकरितामरेन्द्ररमणी पाटीरचर्चावती
सा टीकेत वधूमणी मम मनःपेटीं शिवप्रेयसी ॥ १७ ॥

---

१४. ओजापूकनिवासिनीं=ओड्याणजालन्धरपूर्णगिरिकामकोटिपीठनिवासिन
१५. जगत्तुंजाकरीं=जगत्पालनकरीं
१७. टीकेत- गच्छेत्

क्रीडात्यस्यकृतिः कलानिधिकला पीडायते धूर्जटेः
चूडाशैवलिनी च पाद्यसलिलं क्रीडागृहं शैलराट् ।
पीडाकारिविनाशनप्रहरणव्रीडाशु यस्या भुजः
क्रोडाऽमात् कुचकुग्मलां भगवतीमीडामहे तां शिवाम् ॥ १८ ॥

शुण्डालोत्तमवृत्तपीवरलसच्चुण्डाप्रकाण्डैस्समं
दण्डादण्डिविधायिपाटलमहश्चण्डातकोरुं शिवाम् ।
गण्डादर्शतलान्तरप्रतिफलच्चण्डांशुशीतद्युतिं
खण्डानुण्णगुशेखरामखिलविध्यण्डाधिनाथां भजे ॥ १९ ॥

गूढात्मागमकोटिभिः प्रकटिता लीढागमार्थामृतैः
लीढारक्तपदाब्जसेवनरसा मूढात्मभिर्दुर्गमा ।
गाढाश्लिष्टसदाशिवा भगवती प्रौढातिगाढस्तनी
रूढा स्यान्मम मानसे करुणया सोढापराधा सती ॥ २० ॥

एणांकायुतबिंबकान्तिवदना शोणाधरा सुन्दरी
वीणावादनकेलिलोलहृदया स्त्रीणाम्मनोहारिणी ।
हीणाः स्त्रैणमणीश्रिया विदधती प्रीणातु मे देवता
बाणासीकृतकाञ्चनक्षितिधरप्राणाधिकप्रेयसी ॥ २१ ॥

स्वर्णाऽगेश्वरसौधशृंगनिलया कर्णान्तविश्रान्तदृक्
कर्णाक्षाधिपवर्णनीयमहिमा वर्णाब्जपीठस्थिता
पर्णाद्यादिविधीयमानविधिवद्वर्णाश्रमार्हार्हणाऽ-
पर्णा मे सुखसंपदं दिशतु दुर्वर्णाद्रिनाथप्रिया ॥ २२ ॥

---

१८. अस्य जगतः कृतिः सृष्टिः क्रीडातिक्रीडेव चरति
क्रोडाऽमात्कुचकुग्मलां–भुजान्तरापर्याप्तस्तनीं

एणीशावविलोचना बुधवरश्रेणीप्रणीतस्तवा
बाणीनिर्जितशारिका हृदयभूतूणीरजंघायुगा ।
श्रोणीभासुरकाञ्चिकाऽलिविलसद्वेणीजितार्कात्मजा
वेणी मां परिपालयेद्भगवती क्षोणीधरेन्द्रात्मजा ॥ २३ ॥

यातायातविधायिनां भवमरौ जातानुतापात्मनां
यातानां शरणं स्वकीयचरणं धूतार्तिरात्मैवयदा ।
भूतानामपि भाविनां च भवतां माता परा देवता
शीताद्रीन्द्रसुताऽवताद्भगवती भूतानुकंपावती ॥ २४ ॥

रक्ताशोकनवप्रवालमृदुलव्यक्तारुणाङ्गीलसन्-
मुक्ताहारलताविभूषितकुचा रक्ताङ्गरागांबरा ।
युक्तायुक्तविवेकिभिर्भगवती मुक्तात्मभिस्सेविता
मुक्तानां परमा गतिर्मम शिवा रुक्तापमस्तं नयेत् ॥ २५ ॥

भुक्ताऽभुक्तसुखासुखाऽखिलपरित्यक्ता विरक्ताशयै-
र्युक्ताहारविहारिभिः परिचिता रक्तांघ्रिपङ्केरुहा ।
भक्तानां सुलभा कृपामृतझरीसिक्तान्तरंगा सती
शुक्तावन्मम नाशयेत् गिरिसुताऽव्यक्तानुजा शंकरी ॥ २६ ॥

जाता सर्वमहीभृदीश्वरकुले माताऽखिलप्राणिनां
याता शंभुकुटुंबिनीपदमुमा सूता गुहेभाननौ ।
त्रातात्यादरपूजितात्मचरणा ख्याता समस्तागमै-
र्भूतानामधिदेवता दिशतु सा स्फीतानि सातानि मे ॥ २७ ॥

---

२६. अव्यक्तानुजा—पद्मनाभसहोदरी

माता सर्वचराचरस्य विबुधैर्गीतापदाना शिवा
ध्याता योगिजनेन संसृतिभयत्रातात्मसेवापरा ।
पीतात्युग्रहलाहलेन विभुना घ्राताब्जगन्धानना
पीतास्वाद्यरदच्छदा भगवती शीताद्रिजा पातु माम् ॥ २८ ॥

नीता भक्तिमता स्वकीयहृदयं पूतात्मना सर्वदा
भीतानां भयनाशिनी प्रणमतां धूतारिवर्गा सती ।
स्फीतानन्दचिदाकृतिर्भगवती शीतांशुलेखावती
माता विश्वसृजां सुखं दिशतु मे वाताशभूषप्रिया ॥ २९ ॥

गुप्ताशेषचराचरा भगवती गुप्तात्मविद्यागमै-
र्लिप्ता चंदनकुंकुमैस्स्तनतटे तप्ताशयैस्सेविता ।
शप्ताभीक्षणदग्धरत्यधिपतेः क्लिप्तांगशक्तिः परा
सप्ताश्वानलचन्द्रलोचनवती तृप्ता शिवा पातु माम् ॥ ३० ॥

मत्तानाश्रय नाऽसतो धनपतीन्वित्ताशया दुर्मती-
न्वित्तामाश्रितकामकल्पकलतां चित्ताश्रयेथाश्शिवाम् ।
हृत्तापं प्रशमय्यते भगवती सत्तात्मिका या परा
मुत्तां नित्यनिरंतरामपि दिशेत्तत्तादृशी देवता ॥ ३१ ॥

वृत्तादर्शमनोज्ञगण्डफलकामुत्तालतालस्तनीं
वृत्ताचारपरप्रियाममलसद्वृत्तान्तशीलान्विताम् ।
उत्तानोरसि शंकरस्य शयितां वित्ताधिपोपासितां
मत्तानेकपगामिनीं गिरिसुतां हृत्तापशान्त्यै भजे ॥ ३२ ॥

---

३१. या परा उत्कृष्टां उत्सन्तोषः तां ब्रह्मानन्दमित्यर्थः

आर्त्तानामखिलार्त्तिनाशनकरीं वार्त्तामयीं चिन्मयीं
स्मार्त्ताचारपरार्चितां श्रुतिशिरःकार्त्तान्तिकोपासिताम् ।
मूर्त्तामीश्वरपूर्वपुण्यपटलीं धूर्त्तासुराध्वंसिनीं
वार्त्ताल्याहितदण्डनीतिसरणिं वार्त्ताय सेवे शिवाम् ॥ ३३ ॥

हस्ताहस्तिकरोरुका करटिनां हस्तावलीभिस्समं
न्यस्ताशेषभरस्य नैजचरणे विस्तारयन्ती श्रियाम् ।
ध्वस्तापद्दुरितामया बुधगणैश्शस्तापदाना शिवा
ग्रस्ताशेषजगत्क्षये भगवती नस्तापमुन्मूलयेत् ॥ ३४ ॥

शान्तानां यमिनां निवेशितपदां स्वान्तारविन्दे सदा
तान्तानां परमागतिर्भवमहाकान्तारसञ्चारतः ।
क्रान्ताशेषचराचरा स्वमहसा प्रान्तानमद्देवता
कान्ता विश्वगुरोर्भवापदुदधेर्मां तारयेदंबिका ॥ ३५ ॥

चिन्तां सन्त्यजताऽर्थकामविषयां सन्तापहेतुं सदा
किं तावद्धनदुर्मदान्धभजनाद्धन्तान्यथाऽऽयासतः ।
सन्तानद्रुमपल्लवाभचरणां चिन्तामणिं ध्यायता-
मन्ताराजवतंसकप्रणयिनीमन्ताम चिन्तागुणैः ॥ ३६ ॥

तीर्थां यां प्रवदन्ति विश्वजननीं सार्थाह्वयां शंकरीं
पार्थायेप्सितदायिनी सुमनसां सार्थाय दत्ताभया ।
सार्थापत्तिकवेदगम्यमहिमापार्थावसायोज्झिता
सार्थानां जननी गिरामपि सती सार्थाय मे कल्पताम् ॥ ३७

---

३६. अन्ताम--बध्नीम

मन्दारद्रुनवप्रवालचरणां वन्दारुचिन्तामणिं
मन्दानामपि विन्दतां सुकवितासन्दायिनीं स्वं पदम् ।
भिन्दानां भजतामघानि सहसा मन्दाकिनीवत्सदा-
नन्दां भूमिभृदीश्वरस्य शरणं विन्दामहे नन्दनाम् ॥ ३८ ॥

निन्दावर्जितपद्मरागपटलीनिन्दाकरांऽगप्रभा-
कन्दानूनरदावली शशिमुखी वृन्दारकैर्वन्दिता ।
छिन्दाना पशुपाशबन्धमतुलानन्दा पदासेदुषां
तुन्दान्तस्थजगत्सुखं दिशतु मे नन्दात्मभूसोदरी ॥ ३९ ॥

आधारं जगतामुदारमितरासाधारणप्राभवं
बाधाहीनमगाधबोधममलं गाथासहस्रोदितम् ।
बोधानन्दमयं सुरालयशिरस्सौधालयं सुन्दरं
प्राधान्यं परमेश्वरस्य तरुणं नाधामहे मंगलम् ॥ ४० ॥

बोधांभोनिधिमात्मभक्तजनताबाधाकरप्लोषकृत्-
क्रोधां पार्थवरप्रदानसमये व्याधांगनारूपिणीम् ।
आधारांबुजवासिनीं तदुपरिस्थाधारपंकेरुहे-
ष्वाधावद्युतिमंबिकां भज कलां सौधाकरीं बिभ्रतीम् ॥ ४१ ॥

नानाम्नायनिगद्यमानमहिमा मीनाभिरामेक्षणा
सेनानीजननी गिरीशरमणी ध्यानानुरूपाकृतिः ।
ज्ञानानन्दसुधासमुद्रलहरी मैनाकगोत्रानुजा
पीनात्युन्नतहारिनिस्तुलकुचा मेनात्मजा पातु नः ॥ ४२ ॥

---

४० नाधामहे=याचामहे

मानाक्षिप्तशिवेक्षणोषितवपुस्सूनास्त्रसंजीवनी
मीनाक्षी सुदती सती गुणवती दीनानुकम्पावती ।
हानादानविवर्जिता भगवती यूना शिवेनान्विता
लूनार्तिःस्वपदाश्रितस्य जननी वैनायकी पातु नः ॥ ४३ ॥

पापारण्यदवानलस्मृतिपदा तापापहन्त्री सतां
नीपारण्यविहारिणी शिखरवद्भूपालकन्यामणी ।
रूपाधःकृतसर्वलोकरमणी गोपालपालानुजा
कोपाग्निप्लुषितामरारिनिकरा सा पालयेन्मां शिवा ॥ ४४ ॥

कल्पानोकहवाटिकापरिवृतेऽनल्पार्थचिन्तामणी-
कल्पानल्पमणीमयोदवसिते शिल्पाभिरूपैः कृते ।
कल्पान्तानलदुर्गमे भगवता कल्पान्तकर्त्रा समं
कल्पान्तेऽपि विहारिणी सुरुचिरा कल्पा शिवा पातु नः ॥ ४५ ॥

वापीकल्पगभीरनाभिकुहरा व्यापीनवक्षोरुहा
स्वापीताधरपल्लवामृतरसा चापीकृतक्ष्माभृता ।
पापीयोजनदुर्गमा भगवती रोपीकृतांभोरुहा
सा पीतांबरसोदरी भवतु मे कापीष्टदा देवता ॥ ४६ ॥

पंपातीरजकुंभिकुंभलघुता संपादकोरोभुवं
शंपाबालमरीचिमद्दशशतीसंपादकल्पश्रियम् ।
किंपाकद्रुमकल्पदुष्टविलयं संपादयन्तीं रुषा-
लंपादांबुजयोर्नमामि गिरिजां लुंपामि तत्पातकम् ॥ ४७ ॥

आपादाशिखरम्यमूर्तिरमला घोपालकोपारुणा
  लोपामुद्रिकया समर्चितपदा श्रीपादिसंसेविता ।
पापापेतमनोनिवासरसिका रूपाधिकाध्यायतां
  तापापायविधायिनी भगवती पापानि मे नाशयेत् ॥ ४८ ॥

दीपाकारतया मनस्सुयमिनां आपादचूडं स्थिता
  व्यापारान्तरवर्जितेन हृदयेनोपासनीया सताम् ।
धूपामोदितकुन्तलाऽतिमधुरालापा परा देवता
  तापान्मे शमयेत् सुधाकरमुखी सा पार्वती श्रीमती ॥ ४९ ॥

तापादाश्रितपादुकाय महतीमापादयन्ती श्रियं
  पापानां परपीडिनां विदधती कोपादनल्पापदम् ।
शापास्त्रैस्समुपासितांघ्रिकमला पूपांकयागप्रिया
  सा पायात्परदेवता भगवती माऽपायतस्सर्वदा ॥ ५० ॥

अंबा बालमृगांकशोभिमकुटा बिंबाधरा सुन्दरी
  कंबा पाहितभूषणा गलरुचा लंबालकालंकृता ।
शंबा चन्दनकुंकुमैणमदकैर्ज्जंबालितोरोरुहा
  संबाधान्मम दत्तपाणिकमलालंबा शिवा संहरेत् ॥ ५१ ॥

आभासीकरणप्रकामपटुभिः प्राभातिकार्कत्विषां
  शोभाभिस्तनुजन्मभिर्नवजपासाभादिशः कुर्वती ।
सौभाग्यं भुवनांगनारतिकरं या भावयेद् ध्यायतां
  श्रीभालेक्षणभामिनी भगवती सा भातु मे मानसे ॥ ५२ ॥

---

५१ शंबा=मंगलकरी

अंभोराशिसुताधवांबुरुहभूदंभोलिपाण्यादिभिः
डंभोत्सर्जनपूर्वकं नतपदां अंभोजकोशस्तनीम् ।
संभोगाधिकशोभमानसुमहारंभोरुकाण्डां सतीं
शंभोर्भाग्यपरंपरां भगवतीं अंभोदकेशीं भजे ॥ ५३ ॥

कुंभापत्यमुनीश्वरप्रभृतिभिः संभाव्यमानां सदा
रंभापूर्वसुपर्वनाथपुरभूरंभासमानोरुभिः ।
दंभापेतमनोभिरर्चितपदां सुंभासुरध्वंसिनीं
जंभारातिसहोदरस्य सहजां संभावये शांभवीम् ॥ ५४ ॥

कामाक्षी कमलालयार्चितपदा कामान्तकप्रेयसी
भीमारातिभयंकरी शुभकरी सोमाभिरामानना ।
नेमानुष्णमरीचिशेखरवती वामालका सुन्दरी
कामापादनकल्पकद्रुमलता क्षेमाय मे कल्पताम् ॥ ५५ ।

श्यामाकामुकबिंबसोदरमुखी सोमार्धचूडामणी
वामांके विनिवेशिता भगवता कामारिणा सादरम् ।
व्यामायामसुपर्वसालसुमनोदामाभिरामालका
रामारत्नशिरोमणी भगवती सोमा सदा पातु माम् ॥ ५६

सामोदा समुपास्यमानचरणा कौमोदकीधारिणा
वामोरूमणिमौलिशोभिसुमनोदामोल्लसत्पादुका ।
हेमोर्वीधरतुंगशृंगविलसद्धामोत्तमाध्यासिनी
सोमोत्तंसकुटुंबिनी दिशतु शं दामोदरीसोदरी ॥ ५७ ॥

निर्मायापिनिराग्रहापि सकलं निर्मातियानर्मणा
धर्माधर्ममतिं ददाति भविनां कर्मानुसारेणया ।
धर्माधर्मफलं ददाति भविताधर्मान्तकादंबिनी
निर्मातु प्रमथाधिपप्रणयिनी शर्माणि सा मे शिवा ॥ ५८ ॥

या माता सचराचरस्य जगतस्सीमातिगप्राभवा
नामानुस्मृतिमात्रतस्तनुभृतां कामार्थसन्दायिनी ।
भीमा भीमकुटुंबिनी सुरभिलश्यामालका निश्चल-
प्रेमा संहृतसाधुवैरिनिकरा सोमा सदा पातु माम् ॥ ५९ ॥

व्योमाद्यन्नमयान्तविश्वकलनासामान्यशक्तिः परा
नामार्थात्मतयाऽनुविश्य सकलाभूमात्मिकाभाति या ।
श्रीमाता परदेवता भगवती सोमावतंसप्रिया
कामान् मे परिपूरयेत्सकरुणा हेमाद्रिशृंगालया ॥ ६० ॥

छायां कल्पतरोश्श्रिता निजतनुच्छायाजितोद्यत्वर-
छायाकान्तकदंबका मुकुरसच्छायाकपोलस्थले ।
छायानन्दनगर्वभंजनकृतः कायार्धभागाश्रिता
मायामोहितविश्वसृन्मतिरवश्यायाद्रिजा पातु माम् ॥ ६१ ॥

दायादा विधिविष्णुवासवमुखा जायास्तदीयास्सुता
मायालोचनकिंकरी सुरतरुच्छायाविहारस्थली ।
आयासेन विनाऽस्यसर्गभरणापायाश्च यस्या क्रिया
पायान् मां परदेवता करुणयाऽपायात्सदा सा शिवा ॥ ६२ ॥

सत्यानन्दचिदाकृतिर्नविकृतिर्नित्या परा देवता
श्रुत्या मौलिषुमार्गणीयचरणा मत्या गृहीता बुधैः ।
नित्यं क्षिप्रतरप्रसादहृदया रत्यासमभ्यर्चिता
कृत्याकृत्यविवर्जिता भगवती सत्यावसेन्मे मनः ॥ ६३ ॥

भीत्या तिष्ठति निश्चला वसुमती वात्याहतोमारुतो
यात्याकाशपथेन चण्डकिरणो भात्याश्रयाशश्चपन् ।
नात्याक्रामति तीरमब्धिरयनं नीत्याश्चयस्या नृपाः
प्रीत्या देहभृतां सुखा भवति सा कात्यायनी पातु नः ॥ ६४ ॥

खाद्यानां जननी समस्तजगतामाद्या श्रुतेर्मौलिभि-
र्वेद्या प्राक्तनभूरिजन्मसुकृतासाद्यांघ्रिपंकेरुहा ।
पाद्यांबूकृतशंभुमौलितटिनी खाद्याखिला संक्षये
नाद्याप्यब्जभवादिबुद्धमहिमाऽनाद्या शिवा पातु नः ॥ ६५ ॥

विद्यानां जननी शिवा श्रुतिशिरःपद्यासु सञ्चारिणी
हृद्यावेशितपादुका सुकृतिनां हृद्यानवद्याकृतिः ।
उद्याने सुरभूरुहां सुरपुरीनद्यास्तटे तन्वती
विद्यानामधिपेन केलिमगजा मद्यातना नाशयेत् ॥ ६६ ॥

पूज्यानामपि पूजनीयचरणां प्राज्यागमैः प्रस्तुता-
माज्याद्यैर्विधिवर्धुताशनमुखे राज्यादिलाभार्थिभिः ।
भोज्यासूनुभिरिज्यमानचरणां याज्याभिरिज्यावतां
भोज्यान्नैस्वधियाधितेर्विहितसाम्राज्यां भवानीं भजे ॥ ६७ ॥

मान्यानामपि माननीयमहिमा नान्याश्रयस्वाश्रया-
दैन्यादप्यधिकान् श्रिया विदधती शून्यान् समस्तार्त्तिभिः ।
दैन्यार्त्तिं निजपादसंस्मृतिकृतो धान्यादिभिर्धिन्वती
मौन्याराध्यपदा शिवा हरतु मे दैन्यानि कन्या गिरेः ॥ ६८ ॥

धन्यानां हृदये कृताधिवसतिं वन्याशनानाम्मुदा
जन्यानां जननीं नतार्त्तिशमनीं सन्यासिभिस्सेविताम् ।
ध्वन्याकारतया स्थितां श्रुतिशिरोध्वन्यां जगन्मातरं
कन्यां भूमिभृतः प्रियां पुररिपोर्मन्यामहे संततम् ॥ ६९ ॥

कल्याणी कमनीयविग्रहधरा तुल्याधिकैर्वर्जिता
कल्याणाचलशृंगसौधशिखरे कल्याणमञ्चाधिशीः ।
कल्याणाद्रिशरासनोपचरिता मल्याशयैर्दुर्लभा
कल्या कल्मषनाशिनी भगवती शल्यानि मे कृन्ततात् ॥ ७० ॥

गम्यागम्यविनाकृता गुणवती रम्याऽतिरम्याकृतिः
नम्या सर्वसुरासुराधिपतिभिः शम्याकमौलिप्रिया ।
यम्याराध्यपदांबुजा भगवती हिम्याचलेन्द्रात्मजा-
क्रम्याशेषमधिष्ठिता विरहितौपम्या शिवा पातु माम् ॥ ७१ ॥

व्याप्याशेषचराचरं स्थितवती काव्यागमैर्वर्णिता
प्राप्याऽपारकृपानिधिस्सुकृतिभिर्गोप्यात्मविद्याजपात् ।
याप्यानामतिदुर्लभा भगवती रूप्याद्रिनाथप्रिया
वाप्याकारगभीरनाभिरलमध्याप्यावतान्मां हितम् ॥ ७२ ॥

शय्या ब्रह्मकरुद्रसेश्वरशिवास्त्रय्या शिरो वासभूः
कय्या देशिकवक्त्रपद्मविपणौ यय्याऽतिभक्त्यागतैः ।
द्वय्यार्या कहवक्त्रयोर्बहुफलाऽक्षय्या च सद्विद्ययो-
र्जय्यान्या खलु यस्य तच्छिवमहो मय्याविशेत् सन्ततम् ॥ ७३ ॥

अव्याजातुलभक्तिशालिसुलभां नव्याहरीशप्रभां
भव्यानां जननीमघौघशमनीं हव्याशनस्थासकाम् ।
दिव्यानां सुदृशांगणैरुपचितां सव्यापसव्याध्वगां
स्तव्यां स्तौमि शिवां चराचरगुरोस्सव्यांकमध्यासिताम् ॥ ७४ ॥

आर्या सर्वचराचरात्मकजगत्कार्यादिहेतुः पुर-
स्कार्या सर्वसुरासुरैरपिनमस्कार्याङ्घ्रिपंकेरुहा ।
शार्यालापसुधामधुप्रवचना धार्या सतां चेतसा
भार्या विश्वगुरोः परापरमयी कार्याणि मे साधयेत ॥ ७५ ॥

धीरा धीरसमर्चितांघ्रिकमला वीरावलीवन्दिता
पाराशर्यमुनिप्रणीतमहिमा पौराणिकैर्वर्णिता ।
घोराघौघहरात्मनामपटलीपारायणे मोदिनी
पारावारपटीधरेन्द्रतनया नारायणी पातु माम् ॥ ७६ ॥

---

७३. ब्रह्मा... शिवाः=ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवाः
यय्या=मार्गेण कहवक्त्रयोः=ककारहकाराद्यो
सद्विद्ययोः=श्रीपञ्चदशाक्षर्योः द्वयी अक्षय्या=क्षेतुं अशक्या
जय्यान्या=जय्यं अन्यत् यया सा यस्य शिवमहसः तत् शिवमहः पराश
मयि सन्ततं आविशेत्

७४ हव्याशनस्थासकां=अग्नितिलका

मित्राभा हृदि केऽब्जकान्तिरलिके सुत्रामचापप्रभा
पित्रा सर्वतनूभृतां भगवता सत्रा समुल्लासिनी ।
मित्राऽमित्रसमानदृक्षु मुदिता वित्रासिताऽसत्तमा
चित्राकारचराचरैकजननी सुत्रायतां नः शिवा ॥ ७७ ॥

मन्त्राणामधिदेवता सुखकरी यन्त्रात्मिका कामदा
तन्त्रान्तःप्रतिपाद्यमानमहिमा नन्त्रार्त्तिसंहारिणी ।
हन्त्रा भर्तृमती यमस्मरपुरां सन्त्रासितोग्रासुरा
सन्त्रातस्वजना सती भगवती सन्त्रायतां नः शिवा ॥ ७८ ॥

आरामे सुरभूरुहां सुरसरित्तीरान्तराकल्पिते
हीरालीरचिते सुरासुरवृतेऽगारावतंसान्तरे ।
माराराातिकरं करेण मृशतीमारावत्कंकणा-
माराध्याशुतमेव विश्वजननीं राराज्यमानां भजे ॥ ७९ ॥

बाला बालदिवाकरारुणतनुर्लोलालिनीलालका
भालाकल्पितपद्मरागतिलका नीलारविन्देक्षणा ।
स्थूला वत्सजयोः कृशोदरतले कालान्तकप्रेयसी
लीलालोलमनास्सती भगवती शैलात्मजा पातु नः ॥ ८० ॥

लोला कल्पकवाटिकाविहरणे नीलाऽलकानाञ्चये
स्थूला वक्षसिजद्वये नयनयोर्नीलारविन्दप्रभा ।
आलापे परिवाहिनां शिरसिजे मालावती सुन्दरी
बाला बालमृणालकोमलभुजा शैलात्मजा पातु नः ॥ ८१ ॥

---

७७ हृदि=हृदये मित्राभा=सूर्यकान्तिः के शिरसि अब्जाभा=चन्द्रकान्तिः अलिके=ललाटे

प्रालेयद्युतिबिंबसुन्दरमुखी प्रालेयशैलात्मजा
कालेयाघहरा स्वनाम जपतां बालेन्दुचूडामणिः ।
नीलेन्दीवरलोचना भगवती शैलेन्द्रतुंगस्तनी
काले कल्पितविश्वसर्गविलया खेलेन्ममान्तस्सदा ॥ ८२ ॥

आलीभिस्सहनन्दने बहुविधाः केलीर्मुदा तन्वती
चूलीमल्लितपारिजातसुमनःपाली कलाकोविदा ।
नालीकासनवन्द्यमानचरणा नालीकनाभानुजा
काली कालविमर्दनप्रणयिनी सा लीयतां मे हृदि ॥ ८३ ॥

देवानां त्रितयेन वन्दितपदां सेवापराणां मुदा
भावानां जननीं भवप्रशमनीं देवारिसंहारिणीम् ।
दावार्चिःस्मृतिमाघकाननततेर्नीवारपाकाशनै-
रावाह्य प्रतिमासु पूजितपदां सेवामहे शंकरीम् ॥ ८४ ॥

शर्वाणीं शरदिन्दुसुन्दरमुखीं निर्वासितार्त्तिं सतां
दुर्वासःपरिपूजितांघ्रिकमलां स्वर्वासिभिस्सेविताम् ।
पर्वाराध्यतमां परात्परतरां निर्वाणसन्दायिनीं
दुर्वारामयनाशिनीं भगवतीं सर्वाधिकां संश्रये ॥ ८५ ॥

विश्वा यन्मुखतश्श्रुतिस्समभवन्निश्वासनिस्सारवत्
विश्वासेन निषेवमाणजनताविश्वार्तिसंहारिणी ।
अश्वास्येन निगद्यमानमहिमा विश्वाधिकप्रेयसी
शिश्वालापसदक्षया मम गिरा पश्वाशु संतुष्यतु ॥ ८६ ॥

---

८६. पश्चु—सम्यक्

आशापालकुटुंबिनीजनलसत्केशावतंसीकृत-
घोशाखिप्रसवार्चितांघ्रिकमला कोशाभिरामस्तनी ।
आशापाशविमोचनेक्षणकणा क्लेशापहन्त्री सतां
वैशाखीजननी सुधाकरमुखी सा शांभवी पातु नः ॥ ८७ ॥

ईशानांकनिषेदुषी मधुपरुक्केशावली पद्मिनी-
कोशाकारपयोधराऽतिसुभगाकाशादिविश्वप्रसूः ।
वैशाल्यं समुपेयुषी नयनयोर्वैशारदीशेवधिः
क्लेशानामभवाय मे प्रभवतां वैशाखमाता शिवा ॥ ८८ ॥

आशीर्वादविधायिनी भवतु मे काशीश्वरप्रेयसी
राशीभूतशशांकमण्डलमुखी सौशील्यवासस्थली ।
नैशीथालिघनाघनद्युतिलसत्केशी कृपाशेवधि-
स्सोशीरागुरुगन्धवत्कुचलसत् पेशीजमुक्तावली ॥ ८९ ॥

या शीताचलवंशमौक्तिकमणिर्या शील्यते योगिभिः
या शीर्षण्यनिवेशितेन्दुकलिका या शीललीलागृहम् ।
या शीतांशुकलावतंसरमणी या शीघ्रसन्तोषिणी
या शीतद्युतिभानुमण्डलकुचा सा शीतयेन्मे मनः ॥ ९० ॥

रोषावेशवतां बलेन सुजनद्वेषाय सन्नह्यतां
दोषां खण्डनहेतवे शठधियां दोषा धनुर्बिभ्रती ।
दोषानायकशेखरप्रियतमा भूषाभिरामा शिवा
दोषाणां कफवातपित्तजनुषां शोषाय नः कल्पताम् ॥ ९१ ॥

रोषादीनवधुन्वतां निजमनोदोषानशेषान् सतां
काषायांबरधारिणां शमवतामाषाढिनाम्मानसे ।
तोषावेशितपादुकामभिमताशेषार्थसन्दायिनीं
योषारत्नशिरोमणीं भगवतीं दोषापहत्यै भजे ॥ ९२ ॥

शेषाशेषमुखोपगेयमहिमा दोषादिदूरास्पदा
भाषाणां बहुधा विभिन्नवपुषां घोषात्मना तस्थुषी ।
योषाणां जगतीभुवामधिशिरोभूषायमाणांब्रिका
दोषानायकभानुकुण्डलवती शेषानुजा पातु नः ॥ ९३ ॥

दासा ब्रह्महरीशवासवमुखाश्श्वासा गिरोऽकृत्रिमा
नासामौक्तिकतामभीप्सति कविर्वासाधियो योगिनाम् ।
कासारस्सुषमामयाऽमलसुधापासाय यस्या मुखं
सा साक्षात् जगदंबिका भगवती दासाय मे शं दिशेत ॥ ९४

भासा यस्य सचन्द्रतारकतटिद्भासां निधिर्भासते
भासाऽन्यस्य न भास्यते यदमलं भासास्वया भासते ।
आसाद्यं विमलात्मभिर्लघुपराप्रासादमन्त्रात्मकं
प्रासादीयतु मानसं मम समाध्यासाश्रयस्तन्महः ॥ ९५ ॥

आसेत्वाहिमशैलमात्मनिलयेष्वासेदुषी सन्निधिं
व्यासेनोदितसद्गुणावलिरनायासेन पुण्यात्मनाम् ।
आसेव्याऽलघुवाञ्छितार्थजननी या सेवकानां मुदा
भासेतात्मनि मे सदा भगवती सासेचनांगी शिवा ॥ ९६ ॥

स्वाहाजानिविलोचनस्य गृहिणी स्वाहास्वधारूपिणी
स्वाहावल्लभचित्रका सुमधुरव्याहारधूतामृता ।
बाहास्वंकुशपाशचापधरणी मोहान्धकारच्छदा-
पोहाहस्करधूर्वहात्मचरणव्यूहा शिवा पातु नः ॥ ९७ ॥

हाहादिप्रमुखेन्द्रगायकमधुव्याहारगीतस्तवा
बाहानिर्जितबालकल्पकलता नीहारशैलात्मजा ।
आहारीकृतकालकूटकलितस्नेहातिरेकाऽम्बिका
मोहापद्दुरितामयक्षयविधौ साहायकं मे वहेत् ॥ ९८ ॥

माहामेरवमध्यशृंगगमणीगेहान्तवेधश्चतु-
र्व्यूहाजेशसदाशिवात्मकपरीणाहाब्यमञ्चेशया ।
बाहाभिश्शरचापपाशसृणिभृद् देहाभयाऽस्तारुणा
सौहार्दं वितनोतु सा मयि वरारोहा परा देवता ॥ ९९ ॥

रक्षाशिक्षणकारिणी सदसत्नामक्षार्णमालात्मिका
दक्षात्यद्भुतनामरूपकलने दक्षाध्वरध्वंसिनी ।
उक्षाधीश्वरकेतुभाग्यपटली पक्षान्तचन्द्रानना
वीक्षाम् मे वितनोतु सा भगवती कुक्षाविदं बिभ्रती ॥ १०० ॥

साक्षादद्रिसुवं चराचरजगत्प्रेक्षानियन्त्र्याः कृपा-
वीक्षालेशवता मया विरचिता लाक्षारुणांघ्रेरियम् ।
द्राक्षापाकवती कथं परिणतिः प्रेक्षावतां संस्तुता-
पेक्षागोचरमाशु नोपजनयेन् मोक्षावसानं सुखम् ॥ १०१ ॥

श्रीगोमतीचरणपंकजदासराम-
स्वामिप्रणीतमिदमद्रिसुतावनाय ।
स्तोत्रात्मपद्यशतकं पठतान्नराणा-
मिष्टार्थसंकलनकल्पकशाखिकल्पम् ॥ १०२ ॥

॥ शुभमस्तु ॥

—: * :—

॥ श्रीः ॥

॥ शिवाष्टप्रासः ॥

आकाशादिनिदानमादिपुरुषं श्रीकामुकाद्यर्चितं
भूकाम्भयाशुगखार्कसोमयजमानाकारमेकाधिपम् ।
लोकानां भजतामभीष्टफलदं शोकामयध्वंसनं
पाकानुष्णगुशेखरं पशुपतिं श्रीकालकण्ठं भजे ॥ १ ॥

पाकारातिसहोदरप्रभृतिभिर्नाकालयैस्सेवितं
शाकांभःपवनाशनैः शमधनैरेकाग्रचित्तैस्सदा ।
एकान्ते परिचिन्तितं शिवकरं नौकायमानांघ्रिकं
शोकांभोनिधिमुत्तरीतुमनसां श्रीकालकालं भजे ॥ २ ॥

या कापि स्मरकोटिसुन्दरतनुर्लोकाधिका सम्मिल-
द्राकाकैरविणीसुहृद्दशशतीनीकाशवक्त्राऽमला ।
एकानेकचराचरैकजननी शोकामयान् हन्तु मे
कोकाकारपयोधराद्रितनयाऽभीका परा देवता ॥ ३ ॥

---

१. भूका……कारं - पृथिवीजलतेजोवाय्वाकाशसूर्यचन्द्रयजमानमूर्तिं
पाकानुष्णगुशेखरं - बालचन्द्रशिरोमणिम् ।

२. पाका …… भिः - नारायणप्रमुखैः ।

३. सम्मि……वक्त्रा - पुंजीभूतपौर्णमासीचंद्रसहस्रसमानमुखी ।
कोका……भीका - चक्रवाकसदृशस्तनमण्डलपार्वतीकामुकी ।
परा देवता - श्रीपरमेश्वरः ।

•

ओंकारांबुजकर्णिकान्तरगतह्रींकारपीठस्थितं
स्वांकारोपितपार्वतीकचभरालंकारकारं सुमैः ।
लंकानायकपूर्वजोपवनजैस्संकाशमानैर्भवा-
तंकाद्रिप्रकरप्रदारणमहाटंकांघ्रिमीशं भजे ॥ ४ ॥

यं कारुण्यनिधिं प्रपद्यशरणं तं कालमप्यंघ्रिणा
शंकाहीनमताडयन् मुनिसुतोऽलंकांक्षितायुर्ययौ ।
हुंकाराभिहतामरारिनिकरं कंकालमालाधरं
लंकानाथवरप्रदं पुरहरं तं कालिकेशं भजे ॥ ५ ॥

एको यः पुरुषश्श्रुतिप्रकटितो लोकोत्तरप्राभवो
मूकोऽपि प्रतिपद्य यत्पदयुगं काकोदरेशायते ।
शोकोपप्लवनाशनन्तमयतां राकोडुराजप्रभं
काकोलाशमशेषसंक्षयकरव्याकोपमीशं भजे ॥ ६ ॥

आखाजीवमनुप्रविष्टमखिलव्याखादिनं संक्षये
शाखावेदिविचीयमानमनिशं शाखाशिरस्सूक्तिभिः ।
रेखाभूतदराब्जचक्रचरणं लेखाधिपोपासितं
व्योखामश्शरणं सुरासुरकृतश्लाखापदानं शिवम् ॥ ७ ॥

---

४. सुमैः - पुष्पैः । लंका ....नजैः - कुबेरोद्यानजातैः ।
भवा....कांघ्रिं - भवरोगपर्वतसमूहभेदनमहापाषाणदारणचरणं

५. मुनिसुतः - मार्कण्डेयः । अलं - अत्यन्तं । कंकाळमालाधरं -
अस्थिमालाधरं । कालिकेशं - पार्वतीपतिं ।

६. काकोदरेशायते - पतंजलिसदृशो भवति ॥ राको....प्रभं
पूर्णिमाचंद्रसदृशं । काकोलाशं - हालाहलभक्षकं

७. आखाजीवं, आकाशादिजीवपर्यन्तं । अखिलव्याखादिनं - विश्वभक्षकं
शाखावेदि........यमानं - वेदविन्मृग्यमाणं । शाखाशिरःसूक्तिभिः -
वेदान्तवाक्यैः । लेखाधिपोपासितं - इन्द्रसेवितं । व्योखामः - गच्छामः

रोगापायविधायिनं प्रणमतां द्रागातुराणां सतां
    रागाविष्टतदप्रविष्टमनसां भोगापवर्गप्रदं ।
योगाभ्यासवशंवदात्महृदयं स्वागारयन्तम्मुदा
    नागाधीश्वरभूषणं भज सखे नागाधिराजीसखम् ॥ ८ ॥

प्रागीषत्कुपितः स्मरं व्यतत यो द्रागीश्वरो भस्मसात्
    भोगी सार्धमगाधिराजसुतया रागीव यो लक्ष्यते ।
भोगीन्द्राभरणं सुरासुरनरस्त्रीगीतकीर्तिं महा-
    योगीन्द्रं प्रणमामि तं पशुपतिं वागीश्वराद्यर्चितम् ॥ ९ ॥

तुंगादभ्रसुशुभ्रभूधरमहाश्रृंगाग्रसौधस्थितं
    श्रृंगारोचितवेषभूषणधरं गंगाधरं शंकरम् ।
अंगासंगिसुमंगलांगिगिरिजाभंगांकपालीभृता-
    नंगानन्दभरं शिवं शिवकरं पिंगालिकाक्षं भजे ॥ १० ॥

मोघाऽभूत क्वचिदप्यहो न यदिषुस्सोऽघारिपुत्रःस्मरो
    व्याघान्याशु यदीक्षणेन सततोल्लाघा यदीया जनाः ।
योऽघानि स्मृतिमात्र एव भविनां व्याघातयत्यञ्जसा
    मेघापायसुधाममयूखधवलं श्लाघामहे तं शिवम् ॥ ११ ॥

---

८. स्वागारयन्तं - स्वगृहं कुर्वन्तं । नागाधिराजीसखं - पार्वतीसखं - पार्वतीवल्लभं ।

९. व्यतत - कृतवान् ।

११. अघारिपुत्रः - श्रीकृष्णात्मजः । व्याघानि - संहृतः । संततोल्लाघाः - सन्ततारोग्यशालिनः ।

प्राचामाचतुरास्यमात्मविदुषामाचार्यमेकं परं
शौचाचारपरैरकर्तृकभुवां वाचां प्रबुद्धाशयैः ।
आचान्तागमसागरैर्मुनिवरैर्वाचान्मधीसेवितं
भ्रूचापल्यकृताखिलं पुरहरं याचामहे मंगलम् ॥ १२ ॥

मोचासारसुचाविधिप्रभृतिभिर्वाचा प्रणीतस्तवं
नीचामप्यनुचिन्तितात्ममनसां खेचारिराज्यप्रदम् ।
आचार्यैर्निजमूर्त्तिभिर्मुहुरसद्वाचालवादांबुधी-
नाचामन्तमनादिमध्यनिधनं याचामहे तं शिवम् ॥ १३ ॥

प्राचीशादिसमर्चितं प्रतिहताऽवाचीश्वराहंकृतिं
नीचीभूतसुरासुरेश्वरमतिप्राचीनमात्मेश्वरम् ।
वीचीशीतलमौलिमप्रसरितस्सूचीशिखा धीमतो-
दीचीशेननिबद्धसख्यमखिलावाचीनमीशं भजे ॥ १४ ॥

स्वच्छान्तःकरणैस्सदापरिचितं प्रच्छायपादांबुजं
विच्छाये भवधन्वनि प्रचरतामच्छामृतांशुप्रभम् ।
इच्छागोचरमाश्रितस्य सकलं विच्छाययन्तं करं
गच्छामश्शरणं शिवं शिवकरं सच्छास्त्रयोनिं परम् ॥ १५ ॥

---

१४. अखिलावाचीनं - अखिलाः अवाचीनाः पाश्चात्याः यस्मात् तं ।
विश्वादिकारणं इत्यर्थः ।

१५. विच्छाययन्तं - प्रापयन्तं ।

गच्छाम त्रिपुरारिमेवशरणं यच्छाम तस्मै मतिं
स्वच्छान्तं प्रणताश्वराचरगुरुं पृच्छाम तत्वं परम् ।
सच्छास्त्रेषु कृपारसैकपरवानिच्छां स नः पूरये-
त्तुच्छां संसृतिमुत्तराम परमामृच्छाम तां निर्वृतिम् ॥ १६ ॥

आजानामलकीर्तिमात्मनि परिव्राजां स्फुरन्तं सदा
श्रीजानिप्रमुखामरार्चितपदं राजावतंसं प्रभुम् ।
पूजां जातु वितन्वतां निजपदे भूजानितादं भजे
बीजापूरफलप्रभामदहरेरोजाद्रिजालिंगितम् ॥ १७ ॥

शिञ्जानोज्वलरत्ननूपुरपदं कञ्जासनाचर्चितं
शिञ्जाकुण्डलहारितोरगपतिं गुञ्जारुणाभाधरम् ।
कुञ्जान्तर्गिरिकन्यया सहरहो भुञ्जानमाद्यं रसं
तं जातुस्मरतामघौघशमनं कंजारिचूडं भजे ॥ १८ ॥

प्रज्ञा यस्य समस्तवस्तुविषयाभिज्ञा सदा भासते
विज्ञा यं समुपासते हृदि परं जिज्ञासवस्तत्पदम् ।
आज्ञा यस्य खलु त्रयी भगवती प्रज्ञानरूपं शिवं
विज्ञानप्रतिपत्तये तमनिशं यज्ञान्तकं भावये ॥ १९ ॥

---

१८. कंज़ा......चिंतं - ब्रह्मादिपूजितं । शिञ्जा......पतिं - शिञ्जा-कुण्डलहारिताः - मौर्वीकर्णभूषणमुक्ताहारीकृताः उरगपतयः येन तं ॥ आद्यं रसं - शृंगाररसं । कंजारिचूडं - चन्द्रचूडम् ।

चेटीभूतसुरासुरेन्द्रमकुटीकोटीविराजन्मणी-
कोटीचुंबितलालसन्मणितुलाकोटीकपादांबुजम् ।
पाटीरद्रवगन्धवत्कुचतटीशाटीकगौरीमुखात्
वीटीमाददतं मुखेन सरसां खाटीशमीडे शिवम् ॥ २०

दुष्टानां सदुपप्लवेकृतधियान्तष्टारमीड्यं सता-
मष्टाकारमशेषरक्षणचणं तुष्टांतरंगं शिवम् ।
शिष्टानां परिपालने कृतमतिं प्लुष्टामरद्विट्पुरं
स्रष्टारं जगतां त्रयस्य भजतामिष्टार्थदायं भजे ॥ २१ ॥

कुण्ठा यस्य शराः क्वचिन्न ललनोत्कठाकरास्स स्मरः
कुण्ठास्त्रोऽजनियद्दृशोषिततनुः कण्ठास्तहालाहलम् ।
कण्ठासक्तभुजामृणाललतवैकुण्ठानुजालिंगितं
रुण्ठामश्शरणं शिवं मधुसुधाकण्ठामरीभिस्तुतम् ॥ २२ ॥

शुण्डालेश्वरवर्तुलायतबृहच्छुण्डाप्रकाण्डैस्समं
दण्डादण्डिकुतूहलाकुलभुजादण्डात्तचण्डायुधम् ।
चण्डाभीशुसुधांशुपावकदृशं खण्डाब्जचूडामणिं
हिण्डामःशरणं शिवं सितलसद्गण्डांबिकालिंगितम् ॥ २३

---

२०. खाटीशं–देवतासार्वभौमं ।

२१. तष्टारं– भेत्तारं ।

२२. उषिततनुः–दग्धशरीरः । रुण्ठामः–गच्छामः

२३. हिण्डामः–गच्छामः

पिण्डीभूतसुधाब्धिपुष्करनदीडिण्डीरखण्डप्रभं
चण्डीभूय बलेन संप्रहरते गाण्डीवनेऽभीष्टदम् ।
कुण्डीसंभवतापसातिबलदं काण्डीकृताधोक्षजं
चण्डीमण्डितवामदक्षविलसद्धुण्डीभवक्त्रं भजे ॥ २४ ॥

क्रीडा यस्य विचित्रविश्वकलना पीडायते चन्द्रमा-
श्चूडारत्नमरीचिभिर्दिविषदां चूडालिनांघ्रिद्वयम् ।
पीडाकार्यसुरप्रशासनकरं क्रीडागृहं संपदां
क्रोडाश्लिष्टशिवं यथामतिपदैरीडामहे तं शिवम् ॥ २५ ॥

गूढात्मानमशेषजन्तुषु भजे प्रौढाद्रिराजात्मजा-
गाढात्युच्चबृहत्पयोधरभरोद्गाढांकपालीरतम् ।
वोढारं शिरसा सुपर्वसरितो मूढात्मभिर्दुर्लभं
सोढारं भजदागसां सुकृतिभिर्लीढांघ्रिसेवारसम् ॥ २६ ॥

एणांकायुतबिंबकान्तिवदनं शोणाधरं सुन्दरं
वीणापाणिमुनीन्द्रवन्दितपदं काणादधीमार्गितम् ।
स्त्रैणातीतगुणोत्तराद्रितनयाप्राणाधिपं शाश्वतं
प्रीणाना हृदयं गिरां पुरहरं बाणार्चितांघ्रिं भजे ॥ २७ ।

वेणीमल्लितपारिजातकुसुमश्रेणीकपीनस्तन-
श्रोणीकांकनिषण्णलालितहिमक्षोणीध्रकन्यामणिम् ।
वाणीशादिसुरेशमौलिमणिभिश्शोणीकृतांघ्रिं शिवं
तूणीभूतपयोधिमंबरनदीवेणीधरं भावये ॥ २८ ॥

---

२७. प्रीणानां–पुरातनीनां ।

त्रीणीयानिजगन्ति येन विपुलश्रोणीकुचोरुश्रियां
एणीशाबदृशां वशे विदधिरे बाणीकृतांभोरुहा ।
क्षीणीभावमनायि येन स दृशा शोणीभवन्त्या रुषा
क्रीणीमोऽस्य नमोऽर्प्पणेन करुणां क्षोणीध्रकन्यापतेः ॥ २९ ॥

नेतारं जगतां त्रयस्य तिसृणां जेतारमीशं पुरां
त्रातारं शरणागतस्य भजतां दातारमुच्चैर्गतेः ।
पातारं सकलस्य कल्पविलये भूतानुकंपानिधिं
शीताभीशुधरं भवांबुधिमहापोतांघ्रिमीडे शिवम् ॥ ३०

यातायातविधायिनां भवमरौ जातानुतापात्मनां
यातानां शरणं यदीयचरणं माता न भूयो भवेत ।
भीतानां भयनाशनं प्रणमतां पूतात्मभिस्सेवितं
भूतानामधिपं परात्परतरं शीतांशुमौलिं भजे ॥ ३१ ॥

वातांशैरुपसेव्यमानचरणं गीतापदानं सुरै-
र्वीताहारविभूषणं मृगधरं वेतालसंसेवितम् ।
पातालक्षितिनाकलोकनिलयैः पूताशयैर्वन्दितं
ज्ञाताशेषमचिन्त्यशक्तिमविनाभूतांबमीशं भजे ॥ ३२ ॥

हन्तारं सुरवैरिणां कमलभूयन्तारमुच्चैः पदं
नन्तारं गमयन्तमाशु भजतां चिन्तामणिं शाश्वतम् ।
रन्तारं विषयव्यपेतमनसामन्तारमेशार्चितं
सन्तापघ्नमुपास्महे स्मरयमाहन्ताहरं शंकरम् ॥ ३३ ॥

---

३३. अन्तः—अन्तःकरणे ।

शान्तानां विषयेष्वसक्तमनसां वान्तान्नवद् धीमतां
दान्तानां हृदि योगिनां विलसितं कान्तागृहीतार्धकम् ।
तान्तानामधिकं चिरं भवमहाकान्तारसञ्चारतः
श्रान्तानां शरणं यतां प्रशमितस्वान्तार्त्तिमीशं भजे ॥ ३४ ॥

भूतानामचरच्चरिष्णुवपुषां धातारमाजीवन
पीतान्नं पचमानमाशयचरं धूताखिलन्निर्मलम् ।
नेतारं रजनीदिनानि नियतिं होतारमात्मेश्वरं
त्रातारं जगतां व्रजामि शरणं शीताद्रिजावल्लभम् ॥ ३५ ॥

अर्थापत्यविबुद्धकर्तृकवचस्तीर्थावगाह्यं परं
तीर्था यं प्रतिपादयन्ति सुमनस्सार्थाय जिज्ञासवे ।
सार्था यत् पदमञ्चतां जनिताऽपार्था तथाऽनञ्चतां
पार्थाभीष्टदमाश्रये बहुविधाऽनर्थापहत्यै शिवम् ॥ ३६ ॥

आस्थामातनु मातनौ कतिपयाहःस्थायिनीयं यतः
प्रस्थानत्रयमेव शीलय सखे स्वस्थानलब्ध्यै सदा ।
नस्थायी विषयोऽखिलोऽपि विरसो दुःस्थाय संचिन्तितः
स स्थायी परमेश्वरो हृदि समावस्थासु सञ्चिन्त्यताम् ॥ ३७ ॥

---

३४. शरणं यतां=गच्छतां ।

३६. अञ्चतां=पूजयतां । जनिता=जन्म, सार्था=सार्थका अपार्था=निरर्थका ।

३७ दुस्थाय=दुःखाय । समावस्थासु=सर्वावस्थासु

वेदान्तप्रतिपाद्यमानविभवं नादान्तरूपं शिवं
गोदारेण गवेषणीयशिरसं श्रीदारमृग्यांघ्रिकम् ।
वेदादिं सुखबोधरूपमखिलोपादानमप्राकृतं
श्रीदारार्द्धमहं प्रपन्नसुखकृत्पादारविन्दं भजे ॥ ३८ ॥

सन्देशाः कृतकेतरा भणितयो मन्देतरा यस्य ता
यं देवं मनसाऽचलेनशरणं विन्देति संचक्षते ।
कुन्देन्दुद्युतिमिन्दुसुन्दरमुखं तं देवतानां प्रभुं
वन्देऽहं स दयेत मां शिवगुरुस्सन्देहलेशो न मे ॥ ३९

मन्दारद्रुमपल्लवांघ्रियुगलं वन्दारुपुण्यात्मनां
मन्दानामपि विन्दतां सुपटुतासन्दायकं स्वं पदम् ।
निन्दाहीनमुपेन्द्रवासवमुखैर्वृन्दारकैर्वन्दितं
विन्दामश्शरणं शिवं स्मरहरं नन्दाम भूयस्तराम् ॥ ४० ॥

आधारं जगतामनन्तसुखसद्बोधात्मकं शाश्वतं
क्रोधात्मातपुरत्रयं नरकृते व्याधायितं शंकरम् ।
बाधाहीननिजस्वरूपमितराऽसाधारणप्राभवं
प्राधान्यं त्रिषु दैवतेष्वधिगतं नाधामहे मंगलम् ॥ ४१ ॥

शुद्धान्तःकरणैरकृत्रिमगिरां बुद्धाशयैर्योगिभिः
बद्धांघ्रिं हृदि सन्ततं शशिकलानद्धात्तमौलिं हरम् ।
शुद्धान्तासितवामभागमनिशं सिद्धार्थयन्तं सत-
श्श्रद्धापूर्वमुपासकान् श्रुतिशिरस्सिद्धान्तमीडे शिवम् ॥ ४२

---

३८. गोदारेण = ब्रह्मणा ।

किं धातुर्नियमेन तस्य भविता संधाय चेतश्शिवे
  बन्धापायविधायके सुखसुधासिन्धावलं स्नाति यः ।
तं धावन्ति विचिन्त्य दूरमरयो बन्धावतोंऽभोरुहां
  अन्धाज्ञानतमस्ततेः कुरु मनोगन्धानजस्रं शिवे ॥ ४३ ॥

येनाविष्क्रियते चराचरमिदं नानाविधाकारकं
  येनापह्नियतेऽवसानसमये ज्ञानामृतांभोधिना ।
हानादानविवर्जितं चिरतरध्यानाभिगम्यं हरं
  सूनास्त्रस्मयभंजनं स्मर सखे दीनानुकंपानिधिम् ॥ ४४ ॥

श्रीनाथादिसमर्चितांघ्रिकमलं मीनाभिरामेक्षणां
  मेनायास्तनयां निजांकलसितां पीनाब्जकोशस्तनीम् ।
स्वेनाश्लिष्य भुजेन तन्मुखसुधापानानुषक्तं शिवं
  सेनानीजनकं सदा भज सखे ज्ञानाकरं शंकरम् ॥ ४५ ॥

आपातालनभस्तलान्तगतधीव्यापारसाक्षी महा-
  पापांभोनिधिकुंभसंभवनिभः श्रीपादसंभावनः ।
आपादाब्जनमत्सुरासुरकुलो द्वैपायनाद्यर्चितो
  नीपारण्यरतिप्रियोऽवतु शिवो द्वैपाजिनालंकृतः ॥ ४६ ॥

भूपालावलिमौलिलालितलसन्नीपावलीपूजित-
  श्श्रीपादांबुजपीठिकापरिसरः कापालिकैस्सेवितः ।
पापारण्यदवश्शिवः प्रणमतां रूपाधिकोमासखः
  तापानां शशिशेखरो वितनुतां सोऽपायमीशोंऽजसा ॥ ४७ ॥

तापाविष्टधियां चिरं सकृदयादापातुकानां नृणां
घोपालालयवैजयन्तवलभीसोपानपादांबुजम् ।
कोपापेतमनोभिराश्रितपदं शापायुधैस्तापसैः
आपादाग्रहिरण्मयं पशुपतिं प्रोपास्महे सन्ततम् ॥ ४८ ॥

आपीतं कृतपूर्वपुण्यनयनैः पापीयसां दुर्लभं
कौपीनव्रतधारिषु प्रणयिनं गोपीथसंसेविषु ।
वापीकल्पगभीरनाभिकुहरव्यापीनवक्षोरुह-
स्तूपीकाद्रिसुतोपगूढममृतांश्वापीडमीडे शिवम् ॥ ४९ ॥

शंपावल्लिमतल्लिकादशशतीसंपातकल्पश्रिया
पंपातीरकरीन्द्रकुंभगुरुतासंपादकोरोभुवा ।
कंपापेतपदार्थराजसुतयाऽलंपाणिसंलालितं
तं पादांबुजयोर्नमामि गिरिशं किं पावनैर्मेऽन्यकैः ॥ ५० ॥

कल्पानोकहवाटिकापरिवृतेऽनल्पार्घरत्नालये
शिल्पाभिज्ञविनिर्मिते मणिमयं तल्पाग्रमध्यासितम् ।
जल्पाकोज्वलरत्ननूपुरसुखाकल्पाभिरामाद्रिजा-
तल्पालिंगिनहर्षमाणहृदयं कल्पादिमीडे शिवम् ॥ ५१ ॥

अंबाध्यासितविग्रहं रुचिगृहं बिंबाधरं सुन्दरं
जंबालच्छविकन्धरं सितमहोबिंबाभिरामाननम् ।
शंबाकारमुदारमीशमतिलोलंबालिनीलालकं
तं बालेन्दुशिखामणिं हृदि समालंबामहे शंकरम् ॥ ५२ ॥

---

४९. गोपीथसंसेविषु—पुण्यतीर्थनिषेवकेषु ।
५०. कंपापेतपदार्थराजसुतया—पर्वतराजात्मजया ।
५२. शंबाकारं—मंगलमूर्तिं ।

आबालक्षितिपालमात्मविदितं जाबालिसंसेवितं
 साबाधं शरणं गतं करुणयाऽनाबाधयन्तं क्षणात् ।
ज्याबाणीकृतनागभोगिशयनं श्रीबाहुलेयप्रियं
 क्षीबाद्रीन्द्रजया भजे शिवमुशत्याबाढमालिंगितम् ॥ ५३ ॥

आभासीकृतचन्द्रकोटिमहसं स्वाभापरिस्फूर्तिभिः
 सौभाग्यातिशयोच्चयाद्रिसुतया बाभास्यमानं शिवम् ।
शोभाज्ञानबलक्रियाभिरनिशं स्वाभाविकीभिर्युतं
 लाभालाभविवर्जितं पुरहरं शीभामहे शंकरम् ॥ ५४ ॥

जंभारातिमुखामरार्चितपदं रंभादिगीतस्तवं
 रंभास्तंभवरोरुशैलसुतया संभावितोत्संगकम् ।
डिंभांभोरुहवैरिशोभिमकुटं डंभापहं विद्विषां
 तं भास्वद्विधुवीतिहोत्रनयनं संभावये धूर्जटिम् ॥ ५५ ॥

रंभोरूरुनितंबबिंबविलसद्रंभोर्वशीमेनका-
 रंभोर्ध्वद्युवधूशिरोविधृतपादांभोजधूलीकया ।
संभोगादृतया गिरीन्द्रसुतया कुंभोपमोरोभुवा
 शंभोस्संस्मर हे मनः कृतपरीरंभोत्सवस्याऽनिशम् ॥ ५६ ॥

वामांकोपनिवेशितप्रियतमं सोमार्धचूडामणिं
 कामापादनकल्पकद्रुमसहङ्नामावलीकीर्तनम् ।
सीमानं गुणसंपदामुपनिषत्प्रामाण्यगम्यं परं
 श्यामाकामुकबिंबकोटिविलसद्धामानमीडे शिवम् ॥ ५७ ॥

---

५३. उशत्य-कामयमानया ।
५४. शीभामहे–श्लाघामहे ।

वामे पर्वतकन्यकाविलसितं वामेतरेभाननं
नेमेन्दुप्रतिभासमानमकुटं भूमेतिनिर्धारितम् ।
कोमेऽस्त्यत्र समप्रभावक इति क्षामेतराहंकृतौ
कामे कल्पितशिक्षणेक्षणकणं कामेश्वरं भावये ॥ ५८ ॥

पद्मावल्लभपद्मसंभवमनस्सद्मानमात्मेश्वरं
छद्मापेतमनोजनप्रणयिनं सद्माननीयं प्रभुम् ।
सद्मातंगवरांगकुंभकुचया पद्माभिरामास्ययाऽ-
स्मद्मात्रा शिवया समाश्रिततनुं विद्माऽनपायं पदम् ॥ ५९ ॥

धर्माधर्मफलप्रदं तनुभृतान्निर्मायमातन्वतां
कर्माणि श्रुतिचोदितानि ददतं शर्माणि सर्वेश्वरम् ।
निर्मायात्मनि माययैव सकलं निर्मापयन्तं पुनः
नर्माद्रीशजया समं विदधतं भर्माभयेशं भजे ॥ ६० ॥

जन्माद्यस्य यतोऽखिलस्य जगतो यन्मानमाद्या गिरो
यन्माया विधिविष्णुवासवमुखानुन्मादयत्यञ्जसा ।
यन्माहात्म्यमगोचरं मतिगिरोः सन्मानसाधिष्ठितं
चिन्मात्रं परमेश्वरं तमनिशं मन्मानस ध्याय तम् ॥ ६१ ॥

छायाव्याप्तचराचरस्य सुबहुव्यायामशाखाविको-
च्छायामर्त्यतरोस्तले मुकुरसच्छायात्मवेदौस्थितम् ।
कायाभीशुजितामृतांशुनियुतं जायासमेतं बुधैः
मायाहीनमुपास्यमानचरणं ध्यायामि विश्वेश्वरम् ॥ ६२ ॥

---

६०. भर्मामया—सुवर्णकान्त्या ।

नित्यानित्यविवेकमुख्यकरणैः प्रत्याहृताक्षाशयैः
श्रुत्या साधुविचारितं शमधनैर्मत्या सुनिर्धारितम् ।
सत्यानन्दचिदात्मकं सुविमलं गत्यागतिप्रोज्झितं
सत्यालिंगितविग्रहं शशिधरं कृत्यावृतांगं भजे ॥ ६३ ॥

श्रुत्या संप्रविचार्य संयमधनैर्युक्त्या मुहुश्चिन्तितं
धृत्यात्मेति गृहीतमात्मनि धिया भक्त्या सदा पूजितम् ।
कृत्याकृत्यविवर्जितं पशुपतिं सत्या गृहीतार्धकं
नित्यानन्दमनन्तमक्षरमजं स्मृत्यात्मनि स्थापये ॥ ६४ ॥

श्रेयांसि प्रतिपादयन्तमयतां भूयांसि पादं निजं
श्रेयांसं ससुरासुरे त्रिभुवने ज्यायांसमाकाशतः ।
प्रेयांसं कुलशैलपालदुहितुर्मायां समुत्तीर्यतां
स्यायां संविदि सन्निषण्णमनिशं स्थेयांसमीशं भजे ॥ ६५ ॥

आर्या यं प्रवदन्ति खाग्न्यनिलभूवार्यात्मकानां जगत्-
कार्याणां प्रभवस्थितिक्षयकरं हार्याकृतिं शंकरम् ।
आर्यामंकनिषेदुषीं प्रमुदितं भार्यां समालिंग्य तां
शार्यारावगिलां नमामि रजताहार्यालयं शूलिनम् ॥ ६६ ॥

कार्याकार्यविवर्जितं पशुपतिं धैर्याभिभूताचलं
शौर्यापास्तखलं सुरासुरगुरुं गौर्यासमालिंगितम् ।
आर्यावर्त्तनिवासिभूरिनिगमाचार्यार्चितं शाश्वतं
सूर्याब्जाग्निविलोचनं स्मरहरं शौर्यादिवन्द्यं भजे ॥ ६७ ॥

---

६३. कृत्या—गजेन्द्रचर्मणा ।

गम्यागम्यविवर्जितं श्रुतिशिरोगम्यात्मतत्वं शिवं
रम्याणामपि रम्यमीश्वरशिरोनम्यांघ्रिपंकेरुहं ।
यम्यात्मानमधिष्ठितं परिहृतौपम्यात्मभासोमया
क्रम्यांकं परिरब्धमात्तपुलकं शम्याकमौलिं भजे ॥ ६८ ॥

धन्यानां शुभकर्मधौतमनसां संन्यासिनामाशये
संन्यासीकृतपादपद्मयुगलं जन्यामयध्वंसनम् ।
अन्यासामिव रूपसाररचितां कन्यामणीनांगिरेः
कन्यां संपरिरभ्य संप्रमुदितं मन्यामहे शंकरम् ॥ ६९ ॥

अध्यासीनमगेन्द्रशृंगनगरीमध्यासिसौधान्तरं
प्रध्यायन्तमनन्तचिद्घनसुखं बुद्ध्यात्मरूपं शिवम् ।
निध्यायन्तमगेन्द्रजामुखविधुं विध्यादिभिस्सेवितं
सुध्याराध्यमभीष्टदं कलयतामध्यासये मे मनः ॥ ७० ॥

विद्यानामधिपं चराचरगुरुं हृद्यानवद्याकृतिं
हृद्याधाय तरन्ति जन्मजलधिं विद्याविदो यं प्रभुम् ।
अद्यामुं शिवमद्वितीयममलं यद्याश्रयेथास्सखे
तद्यायाश्शिवमव्ययं पदमये यद्यायिनो जन्म नो ॥ ७१ ॥

यं ध्यायन्ति विपश्चितः प्रतिदिनं सन्ध्यासु भूमीसुराः
वन्ध्या यस्य कदापि नैवभविताऽवन्ध्यार्थनामस्मृतिः ।
तं ध्यानेन महेश्वरं हृदि सदा रुन्ध्यात्मनाथं शिव
भिन्ध्याशां विषयेऽवसानविरसे विन्ध्याचलस्तंभिवत् ॥ ७२ ॥

---

७२. विन्ध्याचलस्तंभिवत् = अगस्त्यवत् । रुन्धि = स्थापय, भिन्धि = संहर ।

कल्याणाचलकार्मुकाय विबुधावल्याभिवन्द्यांघ्रये
 कल्यासंगमलाऽपहारिनमसे तुल्यात्मनेदीयसे ।
कुल्याकल्पितजन्मवारिनिधये कल्यात्मने मन्मनो
 मल्याकल्पितशैलजामृदुभुजावल्याश्रितायार्प्पये ॥ ७३ ॥

वैद्यं संसृतिरोगिणां क्रतुभुजामाद्यं परं दैवतं
 वेद्यं वेदशिरोगिरा विमलयाऽनाद्यन्तमध्यं शिवम् ।
माद्यन्तं परिरभ्य शैलतनयां स्वाद्यन्तदीयाधरं
 माद्यन्तं परिपीय भक्त्यतिशयासाद्यं भवं भावये ॥ ७४ ॥

अव्याजं भजतामनन्यमनसां भव्यार्थविश्राणने
 दिव्यारामतरुप्रवालचरणं छव्या जितेन्दुप्रभम् ।
सव्यांकस्थितया गिरीन्द्रसुतया नव्यारुणाभिख्यया
 सव्याजं परिरभ्यचुंबितमुखं स्वात्मजारिं भजे ॥ ७५ ॥

आराध्यांघ्रिसरोरुहं सुमनसां स्वाराज्यमासेदुषां
 वैराग्यं समुपेयुषां हृदि सदा वीरासने सुस्थितम् ।
आरान्नम्रसुरीशिरोमणिरुचा नीराजितांघ्र्योमया
 राराजन्निजवामभागमनघं मारारिमीडे शिवम् ॥ ७६ ॥

आरामे हरिचन्दनैः परिवृते हीरावलीकल्पिता·
 गारान्तर्नवरत्नजालरचिते वीरासने सुस्थितम् ।
आराद्धं गिरिशं सुरासुरवरैर्हारावलीभूषया
 पारावारपटीधरेन्द्रसुतया राराज्यमानं भजे ॥ ७७ ॥

---

७३. तुल्यात्मनेदीयसे=समबुद्धिस्थिताय, कल्यात्मने=कुशलात्मने

कारागारसमेऽवसानविरसे दारात्मजन्मप्रिया-
गारादौ विषये भजस्व परमं वैराग्यमात्मन् सखे ।
सारात्सारतरं सदा कलय संसाराब्धिनिस्तारकं
तारानायकशेखरं स्मरहरं नारायणीवल्लभम् ॥ ७८ ॥

मित्रामित्रसमोभव त्यज सखे पुत्रार्थदारैषणा
कुत्राप्यावस निर्जने वितनु वा सत्रा बुधैस्संगमम् ।
यत्राद्धा विदिते परत्रनभवेच्चित्रा पुनस्संसृति-
स्तत्रात्मन्यनुरज्य सौख्यजलधौ मित्रात्मजारौ शिवे ॥ ७९

मात्राणां सुखदुःखमोहकरता धात्रा स्वयंकल्पिता
नात्रासक्तिमुपेहि तत्परिचयात् स्यात्रासएवाधिकः ।
यात्रायां शयने स्थितौ विहरणे गात्रार्थकृत्येऽखिले
गोत्राधीशसुतापतिं स्मर दिवा रात्रावपि श्रेयसे ॥ ८० ॥

चैत्रीषु प्रसृतेन्दुकान्तिविलसद्रात्रीषु रूप्योल्लसद्
धात्रीभृत्तटमन्दिरेषु दिविषद्धात्रीरुहामन्तरे ।
मैत्रीसंभृतरूपयौवनलसद्धात्रीसुमां शर्मणां
दात्रीमुल्लसयन्तमीशमनिशं पात्रीकुरुष्वात्मनः ॥ ८१ ॥

भद्राणि प्रतनोतु नस्स विपदो विद्रावयेदीश्वरो
मुद्रापुस्तकशोभिपाणिकमलो रुद्राक्षमालाधरः ।
भद्राधीश्वरवाहनो हृदि सतामुद्राजमानो मुदा
रुद्राणीपरिरंभणप्रमुदितस्सद्राजचूडामणिः ॥ ८२ ॥

मंत्राणामधिदैवतेन सुमहातंत्राभिधेयात्मना
यंत्राणां प्रतिपादनेन जगतां संत्राणमातन्वता ।
संत्रासं हरता सतां तनुभृतां यंत्रा जगद्द्रोहिणां
हंत्रा सन्ततमद्रिराजसुतया रंत्रासनाथा वयम् ॥ ८३ ॥

अप्राप्यैव निवर्तते सहधिया सुप्राक्तनी वाग्यतो
यत् प्राहुर्जगतां निदानमनघं यत्प्राप्य नावर्तते ।
विप्राणां कुलदैवतं सुकृतिनां सुप्रापपादांबुजं
तृप्राणां शमनं मनः स्मर हरं क्षिप्राभिनन्द्यं शिवम् ॥ ८४ ॥

हारीभूतफणीश्वरं श्रुतिशिरःपारीणवेद्यं शिवं
नारीभूतरमाधवं शशिकलाधारीकृतात्माश्रितम् ।
गौरीत्या जितवल्लकीपरभृताशारीगिरं सुन्दरीं
गौरीं संरमयन्तमाशु भजतां दूरीकृतार्तिं भजे ॥ ८५ ॥

कैलासाचलशृंगभाजि सुमनस्सालावलीसंवृते
बालार्केन्दुघनप्रवालमणीजालाभिनिर्वर्तिते ।
लीलावेश्मनि पद्मिनीतटगते बालां धरित्रीभृतः
खेलाभी रमयन्तमीशमनिशं कालान्तकं भावये ॥ ८६ ॥

आलापेन जितान्यपुष्टवनितां नीलालकालिं शिवाम्
बालां बालमृणालकोमलभुजां शैलाधिराजात्मजाम् ।
लीलालालसमानसां परिचरन् मालाप्रदानादिभिः
सालापं विहरन् हरो हरतु मे जालानि सर्वैनसाम् ॥ ८७ ॥

---

८४. तृप्राणां = दुःखानां

नालीकासनसूतवान् मधुजिता नालीकवान् भूरथी
नालीकासनवानगाधिपतिना नालीकसंभाषणः ।
चूलीलालितपारिजातसुमनःपालीं समुल्लासयन्
केलीलालसमानसां दिशतु मे कालीं शिवं त्र्यंबकः ॥ ८८ ॥

फाले पावकलोचनं कटितटे कालेभचर्मांबरं
शूलेन क्षतविद्विषं फणभृतांजालेन संभूषितम् ।
कालेकल्पितविश्वसर्गविलयं शैलेन्द्रशृंगालयं
प्रालेयाचलकन्यकासहचरं बालेन्दुमौलिं भजे ॥ ८९ ॥

देवानां मुहुरागतैः परिवृढैस्सेवार्थमाराद्वृत-
स्वावासांकणमागमेषु कुशलैर्नीवारपाकाशनैः ।
आवाद्यार्चितमात्मलिंगभजनेनावाप्तसर्वोन्नतेः
भावाद् बाणमहासुरस्यनगरे दौवारिकेशं भजे ॥ ९० ॥

विश्वामित्रपराशरप्रभृतिभिर्निश्वाससंरोधिभि-
र्विश्वासेन सदा हृदा परिचितं विश्वाधिकं शंकरम् ।
अश्वास्यात्मतया स्वभक्तजनतामाश्वास्य संसारिणीं
आश्वात्मप्रदमाश्रयेऽखिलकलाहश्वानमीशं शिवम् ॥ ९१ ॥

सर्वाभीष्टदमर्चतां स्वचरणं दुर्वाससा सेवितं
गर्वावेशहरं विधेरपि हरेर्निर्वाणदं शाश्वतम् ।
शर्वाण्या परिरब्धसुन्दरतनुं पर्वाब्जबिंबास्यया
दुर्वारस्मरकालदुर्मदहरं स्वर्वासिनाथं भजे ॥ ९२ ॥

मन्वानं निजरूपमेव सततं धिन्वानमात्माश्रितान्
 तन्वानं सकलं चराचरमिदं चिन्वानमात्मेच्छया ।
मन्वादिस्मृतिचोदितेन विधिनाऽतन्वादरं पूजितं
 तन्वाश्लिष्टशिवं सुरालयमहाधन्वानमीशं भजे ॥ ९३ ॥

आशापालनिषेविताङ्घ्रिमखिलक्लेशापहारं सतां
 आशापाशविमोचनं प्रणमतामाशासितार्थप्रदम् ।
ईशानं जगतां शरत्प्रविलसत्काशाभिरामाकृतिं
 नाशायाघततेर्नमामि गिरिशं नीशारिते भाजिनम् ॥ ९४ ॥

दाशार्हेण निषेव्यमाणचरणं पाशांकुशोद्यत्करं
 वैशारद्यविधायिनं प्रणमतामाशावसानं शिवम् ।
केशाध्यासितनाकलोकसरितं पैशाचकेलिप्रियं
 वैशाखेन्दुमनोहरं स्मरहरं क्लेशापहत्यै भजे ॥ ९५ ॥

आशीर्वादविधायिनं प्रणमतामाशीविषालंकृतं
 काशीवासरसाकुलं सुखपयोराशीकृतात्माश्रितम् ।
पेशीसंभवमौक्तिकैरलिलसत्केशीमलंकृत्य तां
 या शीताचलकन्यका कृतरतिं प्राशीलये शंकरम् ॥ ९६ ॥

दोषानायकशेखरं तनुलसद्घोषामणिं शंकर
 शेषाशीविषभूषणं प्रतिपदाऽशेषागमाभिष्टुतम् ।
काषायांबरधारिणां नियमिनां आषाढिनां सम्मतं
 दोषाऽपायकृते शिवं तनुमनोभाषाभिराराधये ॥ ९७ ॥

श्वासो यस्य गिरश्चिरंतनतरा वासोगिरी राजतो
वासो वासवमुख्यपालितपुरो हासोऽदहत्पूस्त्रयम् ।
व्यासो यस्य गुणान् पुराणवचनैर्व्यासोदितैरादिशत्
दासोऽहं गिरिशस्य तस्य भगवान् मां सोऽनिशं पालयेत् ॥ ९८ ॥

माहात्म्यं पुरुषस्य यस्य गदितुं वाहामहोत्साहिनो
स्वाहाजारकला वरांगकुसुमं स्वाहापतिश्चित्रकम् ।
देहार्धं समुपाश्रिता भगवती साहार्यराजात्मभू
राहारीकृतदारदो वितनुतां साहायकं मे शिवः ॥ ९९ ॥

ईक्षाद्यातनुवेशविश्वकलनादक्षात्ममायाबलं
रक्षाशिक्षणकारिणं सदसतां दक्षाध्वरध्वंसनम् ।
उक्षाधीश्वरकेतनं सुरगणाध्यक्षादिसंसेवितं
यक्षाधीशसखं नमामि गिरिशं कुक्षाविदं बिभ्रतम् ॥ १०० ॥

साक्षात् सर्वचराचरात्मकजगत्प्रेक्षानियन्तुः कृपा-
वीक्षालेशवशान्मया विरचिता दाक्षायणीप्रेयसः ।
द्राक्षापाकवनी स्तुतिः कथमियं प्रेक्षावतां संस्तुता-
पेक्षा गोचरमाशु नोपजनयेन्मोक्षावसानं सुखम् ॥ १०१ ॥

श्रीगोमतीचरणपंकजदासराम-
स्वामिप्रणीतमिदमीश्वरसन्मदाय ।
स्तोत्रात्मपद्यशतकं पठतां नराणा-
मिष्टार्थसंकलनकल्पकशाखिकल्पम् ॥ १०२ ॥

॥ शुभमस्तु ॥

॥ श्रीः ॥

॥ विष्ण्वष्टप्रासः ॥

आकाशानिलपावकोदकधराद्याकारवत्कारणं
लोकानां स्वपदांबुजं प्रणमतामाकांक्षितार्थप्रदम् ।
शोकापद्दुरितामयप्रशमनं नाकालयैस्सेवितं
श्रीकान्तं हृदि पद्मनाभममलश्लोकांबुधिं भावये ॥ १ ॥

एकान्ते भुजगेन्द्रभोगशयने श्रीकाश्यपीभ्यां समं
स्वाकांक्षासममिद्धकेलिमुदितं श्रीकामपालानुजम् ।
राकाकैरवजीवनौषधमहोनीकाशवक्त्रांबुजं
पाकारातिसहोदरं मुरहरं लोकाभिरामं भजे ॥ २ ॥

नाकाऽन्यूनरुचावनन्तनगरे प्राकारमालावृते
लोकासेचनके स्फुरन्मणितताविकाशमवन्मण्डपे ।
कोकाकारपयोधरेन्दुवदन श्रीकाश्यपीविभ्रमा-
लोकानन्दिनमब्जनाभमनिशं कोकामहे मानसे ॥ ३ ॥

राकाचन्द्रसहस्रसुन्दरमुखं लोकाभिरामाकृतिं
शाकाहारनिरन्नवारि च मनस्तोकाशनैस्तापसैः ।
एकाग्रैरनुचिन्त्यमानचरणं श्रीकाश्यपीवल्लभं
प्राकारान्तरहीन्द्रभोगशयनं लोका विलोकामहै ॥ ४ ॥

कोकामहे = स्वीकुर्महे

लोका हे श्रृणुताऽध्यनन्तनगरं प्राकारमध्ये तटि-
स्लीकाशांबुधिकन्यकाशुभपरीपाकायमाणाकृतिम् ।
लोकासेचनकं हरिं बुधमनस्तोकावनं पश्यताऽ-
स्तोकानन्ददमब्जनाभमुदिरं शोकाघतापच्छिदम् ॥ ५ ॥

एकाम्रेश्वरपूजितः श्रुतिगिरामेकान्तगूढाशयो
लोकानां जननीं रमां भगवतीमेकामुरस्यावहन् ।
एकाश्मोज्वलमण्डपे पवनभुग्लोकाधिभूमञ्चके
राकाब्जप्रतिमे स्वपन्निवहरिर्लोकानवन्मामवेत् ॥ ६ ॥

लोकेशादिसमर्चितांघ्रिकमलं राकेन्दुबिंबाननं
साकेतादविशेषकां फणिपुरीं स्वाकेतयन्तम्मुदा ।
कोकेभाधिपकुंभकुड्मलकुचश्रीकेलिलोलं सदा
द्योकेशार्चितमब्जनाभममलश्लोकेडितं भावये ॥ ७ ॥

एकोविष्णुरिति श्रुतिस्मृतिनुतो लोकोत्तरप्राभवो
नेकोच्चावचभूतसर्गलयकृत काकोलकण्ठार्चितः ।
कोकोत्तुंगपयोधरां हृदि वहन् व्याकोचपद्मानना-
माकोकेरगृहात्मजां सुविमलश्लोकोऽब्जनाभोऽवतु ॥ ८ ॥

लेखाधीशमुखामरार्चितपदं शाखासहस्रोदितं
रेखाभूतदराब्जचक्रचरणं शाखाभृतान्दैवतम् ।
रेखाभिस्वरुचान्निराकृततटिल्लेखां श्रियं बिभ्रतं
व्योखाम्यंबुजनाभमेवशरणं कास्वादिभोगेशयम् ॥ ९ ॥

---

८. आकोकेरगृहात्मजां = मकरालयकन्यकां

९. व्योखामः = गच्छामः कास्वा...शयम् = पवनाशनभोगशायिनम्

नागाधीश्वरभोगिभोगशयनं नागाशनस्यन्दनं
नागाधीश्वरमोक्षदायिकरुणं नागाधिराज्यग्रजम् ।
नागाधीश्वरवक्त्रमामकमजं नागालयाधिष्ठितं
नाऽगारातिसहोदरं भज मनो नाऽगाधबोधं हरिम् ॥ १० ॥

मागा मानस हेऽन्यतः क्वचिदये नागाधिभूशायिनो
यागाशाधिपसोदरात् भगवतो भोगापवर्गप्रदात् ।
योगारूढनिषेव्यमाणचरणाद्रागात् स्वनामस्मृतां
द्रागापद्भयदुःखरोगशमनान्नागान्तकस्यन्दनात् ॥ ११ ॥

रोगाणामुपशान्तयेऽति महतां भोगावलीलब्धये
योगायात्मविवेचनाय दुरितत्यागाय च श्रेयसे ।
रागाद् भक्तितनूभृतोऽतिविमलान्नागान्तकृद्धोरणं
द्रागाराधय पद्मनाभमनिशं वागात्मधीवृत्तिभिः ॥ १२ ॥

वागीशार्चितपादपद्मयुगलो भोगीन्द्रभोगेशयो
योगीन्द्राशयपद्मभृंगतिलको द्रागीप्सितार्थप्रदः ।
नागीं श्रोणिपयोधरोरुजवने स्त्रीगीतकीर्तिं रमां
रागी बिभ्रदुरस्थले विजयते श्रागीश्वरस्यानुजः ॥ १३ ॥

नागेन्द्रातिमनोज्ञकोमलमहाभोगेशयानम्मुदा
नागेन्द्राभरणादिवन्दितपदं योगेन लभ्यं सताम् ।
रागेणोरसि संनिवेश्य कमलां नागेन्द्रकुंभस्तनीं
भोगे तत्परमब्जनाभमय हृन्नागेश्वरीसोदरम् ॥ १४ ॥

---

१०. हे मनः न न भज = भजेत्यर्थः

श्रृंगारामृतसारपूरितमहाभृंगारवक्षोरुहां
श्रृंगालीललितालकां शशिमुखीं श्रृंगारयोन्यंबिकाम् ।
अंगाऽऽधाय भुजान्तरे प्रमुदितं तुंगाहिमञ्चेशयं
गंगातातपदांबुजं भज मनोऽनंगारिणांगीकृतम् ॥ १५ ॥

गंगातातधराधरेश्वरमहाश्रृंगातिभागोपुरोत्-
संगाष्टापदकुंभचुंबितवियद्गंगातरंगे शुभे ।
तुंगाष्टापदकेतुमत्यहिपुरे तुंगाहिभोगेशयं
गंगावल्लभकन्यकाकृतरतासंगाब्जनाभं भजे ॥ १६ ॥

मेघापायतुषारदीधितिमुखं मेघाभिरामाकृतिं
व्याघातं विबुधद्विषां विदधतं साधाशयानां हरिम् ।
मोघाशीकृतदुर्जनं करलसज्ज्याघातचिह्नं महाऽ-
मोघात्मव्यवसायमब्जनयनं श्लाघामहे माधवम् ॥ १७ ॥

वाचां मौलिभिरप्रणेतृकभुवामाचार्यवर्यैर्मुहु-
श्शौचाचारपरैर्विचार्य बहुधा वाचाभिराविष्कृतम् ।
नीचामप्यसयन्तमुन्नतपदं स्वाऽचाल्यभक्तीन्मुदाऽ-
नाचारार्त्तिदमब्जनाभमधिकं याचामहे सन्मतिम् ॥ १८ ॥

अञ्चामात्मनि पद्मनाभचरणं मुञ्चाम जन्माटवी-
सञ्चारश्रमदुःखमाशु महतीमञ्चाम तां निष्कृतिम् ।
सिञ्चाम प्रमदाश्रुभिर्निजतनुं किञ्चानपाये पदे
पञ्चात्मप्रलये निरन्तरसुखे कञ्चामहे वैष्णवे ॥ १९ ॥

हे हत् अब्जनाभ अय = गच्छ

गुच्छानामतसीभुवां समुदयैस्सच्छायकायं विभुं
स्वच्छान्तःकरणारविन्दमधुपं सच्छास्त्रयोनिं हरिम् ।
इच्छागोचरदानकल्पकतरुं विच्छायतां स्वंपदं
विच्छायीकृतवारिजन्म शरणं गच्छामि शेषेशयम् ॥ २० ॥

व्याजानन्वितभक्तियोगसुलभं पूजाकृतां कामदं
श्रीजानिं भुजगेशयं भुवनकृद्बीजाब्जनाभं प्रभुम् ।
भूजान्यर्चितवञ्चिवंशजमहाराजावतंसीकृतां—
भोजातंघ्रिमुपास्महे हृदि परिव्राजा समभ्यर्चितम् ॥ २१ ॥

बीजापूरकपित्थचूतकदलीराजादनोदुंबर-
श्रीजात्यादियुतामनन्तनगरीव्याजां पुरीमामरीम् ।
आजानामलभूरिभूसुरमुखां नैजालयीकृत्य य-
श्रीजानी रमते स मेऽस्तु शरणं गोजातनाभो हरिः ॥ २२ ॥

आज्ञाकिंकरिताखिलक्षितिभृतां विज्ञानधौतामल-
प्रज्ञानां भुवि चेरवंशजनुषां राज्ञां परं दैवतम् ।
विज्ञानांबुधिपन्नगेन्द्रशयनं प्रज्ञानमात्रं परं
यज्ञाराध्यमुरस्थलस्थकमलं विज्ञाब्जनाभं भज ॥ २३ ॥

चेटीभूतसुरासुरेन्द्रपटलीकोटीरकोटीमणी-
कोटीरश्मिकरंबितातुलतुलाकोटीकपादांबुजम् ।
पाटीरागरुगन्धवत्कुचतटीशाटीकलक्ष्मीमुखाद्
वीटीग्राहकमब्जनाभमयि हृत्पेटीपदं कुर्महे ॥ २४ ॥

शिष्टानां स्वपदांबुजं प्रभजतां रिष्टापहं पुष्टिदं
दुष्टानां भुवनद्रुहां बहुतराऽरिष्टावहं विष्टिदम् ।
हृष्टात्मावसतावनन्तनगरे पुष्टाहिभोगेशयं
सृष्टाशेषजगद्वधूकुचभराश्लिष्टाब्जनाभं भजे ॥ २५ ॥

कण्ठाश्लिष्टसुधापयोधितनयोत्कण्ठासितोरस्थलोऽ-
कुण्ठाग्रायुधकृत्तदानवचमूकण्ठावलिस्संगरे ।
कण्ठाध्यासितकालकूटशिववैकुण्ठालयैर्वन्दितोऽ-
कुण्ठाशीकृतसंश्रितो धरणिवैकुण्ठाब्जनाभोऽवतु ॥ २६ ॥

श्रेष्ठानां स्वपदाब्जमेव भजतां ज्येष्ठार्तिविध्वंसनं
काष्ठापालकमौलिरत्नविलसत्पृष्ठांघ्रिपद्मं भजे ।
काष्ठापन्नशरीरकान्तिकमला प्रेष्ठाब्जनाभं फणि-
ज्येष्ठाधीश्वरशायिनं घनतमःकाष्ठाग्निनामस्मृतिम् ॥ २७ ॥

चूडालंकृतचारुचन्द्रशकलक्रीडाऽचलस्थानभू-
व्रीडादायिविभूत्यनन्तनगरीचूडायमानालये ।
क्रीडालोलजगत्प्रसूतिरमणीक्रीडानिकेतायित-
क्रोडान्तं जलजातनाभममलैरीडामहे वाङ्मयैः ॥ २८ ॥

पीडाकारिवलान्तकारिनिकरक्रोडान्तरोत्पाटन-
क्रीडाकारिसुदर्शनादिविनुतः क्रोडाधिरूढेन्दिरः ।
क्ष्वेडाहारिसमर्चिताखिलजगन्नीडायमानोदरो
व्याडाधीशशयो धुनोतु भगवान् पीडामशेषां मम ॥ २९ ॥

चण्डाभीशुसुधामयूखनयनोऽखण्डाब्जबिंबाननः
शुण्डाकाण्डसुवृत्तपीवरभुजादण्डात्तचण्डायुधः ।
गण्डान्तोज्वलकुण्डलांबुधिसुतातुण्डाब्जपुष्पन्धयो
मुण्डारातिरहीन्द्रभोगशयनश्चण्डामयान् हन्तु मे ॥ ३० ॥

वोढारं सचराचरस्य जगतो लेढारमस्य क्षये
सोढारं सकलागसां प्रणमतां गूढात्मतत्वं परम् ।
रोढारं हृदयांबुजेषु भजतां प्रौढाब्धिकन्याभुजा-
गाढालिंगितमब्जनाभमनिशं मूढा भजध्वं सदा ॥ ३१ ॥

वीणावेणुमृदंगशंखपटहक्काणादिनान्दीकरे
स्त्रीणामद्भुतनृत्तगीतलसिते घ्राणातिसन्तर्पणे ।
प्रीणानन्तपुरे फणीन्द्रशयनान् शोणाधरांभोधिजा-
प्राणान् पूर्णकृपांबुधीनरुणदक्कोणानपेक्षामहे ॥ ३२ ॥

एणांकायुतबिंबसोदरमुखश्शोणाधरस्सुन्दर-
स्त्राणायाऽखिलदेहिनां करलसद्बाणासनो नन्दकी ।
क्षोणावुत्तमभास्यनन्तनगरीकोणान्तराले जगत्-
प्राणाशाधिपभोगिभोगशयनः प्रीणातु पद्यैर्मम ॥ ३३ ॥

श्रेणीभूतमधुव्रतभ्रमणकृद्वेणीलसन्मल्लिकां
वाणीनिर्जितवल्लकीं सुविपुलश्रोणीभरोरुस्तनीम् ।
तूणीराकृतिजंघिकां जलधिजां क्षोणीं च संवाहयन्
नाणीयस्स्तनयोस्सुखी पुलकयन् प्रीणीत मे शेषशीः ॥ ३४ ॥

वर्णानाम्मुखबाहुसक्थिचरणोदीर्णात्मनां सञ्चयैः
पूर्णाम्मन्दिरयन्ननन्तनगरीं कीर्णां समृद्धापणैः ।
पर्णागारनिवासिभिर्मुनिवरैः पर्णाशनैस्सेवितोऽ-
पर्णायास्सहजस्सुखं दिशतु मे कर्णाक्षभोगेशयः ॥ ३५ ।

भूतानाम्महतान्निदानममलो भूतान्तरात्मा विभुः
व्राताशेषचराचरस्सुरनरैर्गीतापदानो हरिः ।
पूतानन्तपुरीविहाररसिको धौताहिभोगेशयो
दाता वर्गचतुष्टयस्य जगतां नेताऽब्जनाभोऽवतु ॥ ३६

मातारं भुवनत्रयस्य भजतां दातारमुच्चैश्श्रियां
त्रातारं शरणागतस्य महितं वेतात्मना यज्वभिः ।
जेतारं सुरवैरिणां मुनिवरैर्ध्यातात्मरूपं भजे
पीताभांशुकमब्जनाभमनिशं श्वेताहिभोगेशयत् ॥ ३७ ॥

व्यक्ताव्यक्तसमस्तकार्यजनकं युक्तात्मभिर्भावितं
मुक्तानामुपसर्प्पणीयचरणं त्यक्ताभिमानप्रियम् ।
मुक्ताहारविभूषिताब्धितनयासक्तान्तरंगं भजे
भक्ताभीष्टदमब्जनाभमनिशं रक्तान्तनेत्रांबुजम् ॥ ३८ ॥

मत्तानां भुवनद्रुहान्दितिभुवां कृत्ताखिलांगं ज्वलद्-
वृत्ताकारसहस्रधारशिखया दत्ताभयं साधवे ।
मत्तानेकपगामिलोकजननीचित्तानुसारे रतं
सत्तामात्रमनन्तभोगिशयनं हृत्तापशान्त्यै भजे ॥ ३९ ॥

लिप्ताङ्गं हरिचन्दनेन भजतां लुप्ताखिलार्तिं सतां
तप्तानां परितापहारिचरितं क्लृप्ताखिलं लीलया ।
सप्ताश्वक्षणदाकरात्मनयनं गुप्ताशयं पालकं
सप्तानां जगतामनन्तशयनं तृप्ताब्जनाभं भजे ॥ ४० ॥

शान्ताकारमनन्तभोगशयनं शान्तान्तरंगप्रियं
कान्ताध्यासितवक्षसं शमधनस्वान्तारविन्दालिनम् ।
तान्तानां शरणप्रदं भवमहाकान्तारसञ्चारतः
श्रान्तानामरविन्दनाभमनिशं स्वान्ताश्रय श्रेयसे ॥ ४१ ॥

हन्तारं सुरवैरिणां प्रणमतां सन्तापसंहारिणं
मन्तारं स्वपदं भवाख्यजलधिं सन्तारयन्तं विभुम् ।
रन्तारं दृढभक्तियोगमनसामन्तारमावल्लभं
हन्ताऽनन्तपुरे भजन्ति कृतिनोऽनन्ताहिभोगेशयम् ॥ ४२ ॥

चिन्तां सन्त्यज गोचरीकृतधराकान्तार्थपुत्रादिकां
स्वान्तालोकय पद्मनाभमनिशं सन्तापहारं सताम् ।
सन्तानद्रुनवप्रवालचरणं चिन्तामणिं ध्यायतां
तन्तापिञ्छनिभं भुजंगशयनं सन्तारकं संसृतेः ॥ ४३ ॥

हेतुं सर्वचराचरस्य सकलं धातुं प्रविश्य स्थितं
ध्यातुं शक्यमचञ्चले हृदि महासेतुं जगद्धारकम् ।
केतुं वञ्चकसञ्चयक्षयकरं त्रातुं जगज्जाग्रतं
यातुं सद्गतिमब्जनाभममलैस्तोतुं यतध्वं पदैः ॥ ४४ ॥

शान्तिं लब्धुमनुत्तमां सुमहतीं कान्तिं विधातुं तनोः
कान्तिं पूरयितुं परात्मविषयां भ्रान्तिं प्रणेतुं लयम् ।
क्लान्तिं संसृतिजां विहातुमतुलक्षान्तिं पुराणैश्शुभैः
कान्तिं कामपि केऽप्यनन्तपुरविश्रान्तिं दृशोस्तन्वते ॥ ४५ ॥

आर्त्तिन्नार्च्छति स प्रयाति महतीं कीर्त्तिं जगद्विश्रुतां
पूर्त्तिं सर्वमनोरथस्य भजते ज्ञार्त्तिन्नयत्यात्मनः ।
स्फूर्त्तिं विन्दति वीक्षते मुरजितो मूर्त्तिं भुजंगेशयां
मूर्त्तिं कामपि बिभ्रतीमुरसि विष्फूर्त्तिं व यो वैद्युतिम् ॥ ४६ ॥

कर्त्तारं सचराचरस्य जगतो भर्त्तारमात्मेच्छया
हर्त्तारं शरणंयतां भवमहावर्त्तास्समुद्धारकम् ।
मूर्त्तां पुण्यपरंपरामिव रमां धर्त्तारमात्मोरसा
वार्त्तायाहिशयं श्रिया विजितसंवर्त्ताब्जनाभं भजे ॥ ४७ ॥

भीतिध्वंसकरं स्मृतन्तनुभृतां प्रीतिप्रदं चक्षुषा
भूतिक्षेमविधायि पीतमधिकं प्रीतिप्रियास्त्वश्रिया ।
रीतिस्फूर्त्तिविधायकं घनरुचां ज्योतिः किमप्यद्भुतं
भाति ब्रह्म परं ह्यनन्तशयनं ज्योतिष्करं ज्योतिषाम् ॥ ४८ ॥

सक्तिस्सज्जनसंगमेषु परमासक्तिस्तदाराधने
मुक्तिर्दुर्जनसंगतेश्च विमला सूक्तिर्मुखे सूनृता ।
युक्तिश्रुत्यनुसारिणी स्वविहिताऽमुक्तिश्च येषां दृढा
भक्तिः पंकजनाभपादकमले मुक्तिर्वृणीतेहि तान् ॥ ४९ ॥

---

४६. यः पुरुषः, वैद्युतींविद्युत्संबन्धिनीं, विष्फूर्तिं विष्फुरणं व इव स्थितां कामपि मूर्तिं लक्ष्मीं, उरसि बिभ्रतीं मुरजितः मूर्तिं वीक्षते पश्यति सः आर्तिं न्नार्च्छति इत्यादि ।

उक्तं यच्छ्रुतिमौलिभिस्सुविमलैर्युक्तं समस्तैर्गुणैः
त्यक्तं जन्मजराविपत्तिमरणैर्मुक्तं समस्तैरघैः ।
नित्कन्नित्यमनन्तमद्वयमजं व्यक्तं परं ब्रह्म त-
द्युक्तं वक्षसि पद्मया सुकृतिभिर्न्नक्तंदिवं सेव्यते ॥ ५० ॥

शक्तिस्सर्वचराचरस्थितिकरी भक्तिश्च यस्या दृढं
भुक्तिस्थेमकरी चिरन्तनगवीशुक्तिस्थमुक्ता तनुः ।
मुक्तिर्यद्विदुषां प्रभूतकमलासक्तिर्भुजंगेशया
व्यक्तिः पुण्यततेरनन्तपुरि सा पक्तिर्नृणां दृश्यते ॥ ५१ ॥

भूतं भव्यमिदं भवच्च निखिलं भूतं यदेकाश्रयं
जातं जीवति संपरैति नियतं गीतं श्रुतेर्मौलिभिः ।
पूतं ब्रह्म सनादनन्तनगरे पीतं सुकृल्लोचनैः
प्रीतं भोगिशयं हृदिस्थकमलं पोतं भवाब्धेर्भजे ॥ ५२ ॥

हस्ताधिष्ठितभक्तवाञ्छितफलं शस्तापदानं सुरै-
र्न्यस्ताशेषभरस्य नैजचरणे ध्वस्तापदं सौख्यदम्
अस्ताद्रिं परितापचण्डतरणेर्विस्तारिवक्षस्थला-
ध्यस्तांभोधिसुतं भुजंगशयनं प्रस्तावये श्रीहरिम् ॥ ५३ ॥

आर्त्तानामखिलार्त्तिनाशनकरं पूर्त्तादिकन्तन्वतां
वार्त्ताधिक्यविधायकं श्रुतिशिरोवार्त्तान्तरंगं हरिम् ।
मूर्त्तां भाग्यपरंपरामिव रमां मूर्त्तावजं बिभ्रतं
मार्त्ताण्डन्तमसान्निपीय नयनैः कार्त्तार्थ्यमाप्तासहे ॥ ५४ ॥

व्याप्ताशेषचराचरं स्वमहसा नाप्तातिदूरं सतां
आप्तानां सुलभं स्वपादमयतां प्राप्ताखिलार्थप्रदम् ।
गोप्तारं सकलस्य वक्षसि तटिद्दीप्तां श्रियं बिभ्रतं
क्षेप्तारं निरयेऽघिनां मुरहरं प्राप्तास्म धन्या वयम् ॥ ५५ ॥

तीर्थालीपरिपूजितांघ्रिकमलं तीर्थावगाहप्रियं
पार्थार्थे स्वयमात्तसारथिपदं तीर्थावगाह्यं परम् ।
सार्थां कर्तुमिमामनन्तनगरीं सार्थावृतामास्थितं
सार्थास्तोंबुजनाभमेक्ष्यफणभृत्सार्थाधिराजेशयम् ॥ ५६ ॥

वेदादौ कथयन्ति यं श्रुतिविदो वेदावसानेऽपि यं
नादान्तप्रणवात्मकं तममलं वेदान्तवेद्यं शिवम् ।
पादान्ताद्वदनादितस्समुदितैर्वेदागमज्ञैःस्तुतं
श्रीयारं भुजगेन्द्रभोगशयनं वेदाहमे तं परम् ॥ ५७ ॥

वन्दारुव्रजवाञ्छितार्थघटनामन्दारपादांबुजं
कन्दाकारनिराकरिष्णुवपुषं कुन्दाभदन्तावलिम् ।
निन्दाहीनमहीनभोगशयनं मन्दाकिनीस्वं पदा-
मन्दानन्ददमब्जनाभमनिशं नन्दाम दृष्ट्वा दृशा ॥ ५८ ॥

सन्देशो निगमावली सलिलमुक्सन्देहदा देहभा
मन्देभ्योऽपि ददाति दर्शनमहो मन्देतरं सन्मदम् ।
तुन्दे यस्य जगत् समस्तजगदानन्देऽद्य शेषालये
तं देवं प्रणमाम्यनन्तशयनं विन्दे परान्निर्वृतिम् ॥ ५९ ॥

खादीनां जनकं समस्तजगतामादीनवैर्वर्जितम्
  नेदीयःपदपंकजं सुकृतिनां क्षोदीयसां दुर्लभम् ।
नेदीयस्युदधेः फणीन्द्रनगरे देदीप्यमानं विभुम्
  देदीप्यद्भुजगेशयं प्रणुमहे स्वादीयसामुत्तमम् ॥ ६० ॥

आधारे धरणीभुवां तनुभृतां बाधाविहीने महा-
  सौधाट्टालकवत्यनन्तनगरेऽगाधावबोधांबुधिम् ।
मेधाविप्रवराहिभोगशयनं सौधार्णवीवल्लभम्
  साधावादृतमब्जनाभममलं नाधामहे मंगलम् ॥ ६१ ॥

सिद्धान्तप्रतिदूरकर्तृकगिरां बुद्धाशयैर्वन्दितम्
  शुद्धान्तःकरणान् स्वपादशरणान् सिद्धार्थयन्तं जनान् ।
शुद्धान्तीकृतनागराजनगरं शुद्धान्तपद्मक्षसं
  बुद्धावासयताऽब्जनाभमनिशं श्रद्धालवस्साधवः ॥ ६२ ॥

दुग्धान्नादिसुतर्पितक्षितिसुरं दुग्धाब्धिजावल्लभम्
  स्निग्धांभोधरकान्तिसुन्दरतनुं मुग्धारविन्दाननम् ।
दग्धारिं घनसारचन्दनरसैर्दिग्धाखिलांगं हरिम्
  दुग्धाच्छाहिशयाब्जनाभमनिशं मुग्धा भजध्वं मुदा ॥ ६३ ॥

नानादेशभवैरनन्तनगरे नानान्ववायोद्भवै-
  र्नानाजीवनकैर्जनैः कृतपदे सेनाभिसंरक्षिते ।
नानापुष्पफलद्रुमोपवनके हीनाहिभोगेशयम्
  नानाम्नायगमब्जनाभमतुलं को नाम नोतुं क्षमः ॥ ६४ ॥

दीनानामवनं बहूपकरणाहीनाद्यहृद्यान्धसा-
न्दानाच्छ्रीवसतावनन्तनगरे श्येनाहिभोगेशयम् ।
सूनामंबुनिधेरनर्घमणियुक्सूनां श्रियं बिभ्रतम्
मीनाक्षीं भज पद्मनाभमुरसा पीनातिगाढस्तनीम् ॥ ६५ ॥

सेनानीजनकार्चितं श्रुतिशिरोमानावगाह्यात्मकम्
ज्ञानानन्दमयं भुजंगशयनं चीनांबरालंकृतम् ।
पीनांभोरुहकोशहेमकलशाऽन्यूनाभवक्षोरुह-
श्रीनाथं भजतामनन्तनगरस्थानामहो धन्यता ॥ ६६ ॥

मग्नानां भवसागरे भृशसमुद्विग्नात्मनां देहिनाम्
शुग्नाशायमहत्यनन्तनगरे लग्नामुरस्यब्धिजाम् ।
भुग्नानीलकचां मुदाऽभिरमयन् भग्नार्त्तिरात्मेक्षकान्
मग्नान्मुज्जलधौ दधद्विजयते दिग्नागशायी हरिः ॥ ६७ ॥

स्यानन्दूरपुरेन्द्रभाग्यजलधेर्मानम्मनोनन्दन-
ध्यानं दानवनाशनं जगदुपादानं निदानं श्रियाम् ।
ज्ञानं सत्यमनन्तमंबुधिसुतामानन्दयन्तं रतै-
रानन्दं भुजगेशयं विमृशतामानन्ददायं भजे ॥ ६८ ॥

विन्नात्मानमकृत्रिमोक्तिशिरसा भिन्नात्मधीदुर्गमं
खिन्नानां भवसंज्वरेण भजतां छिन्नार्त्तिमात्मप्रदम् ।
छन्नाधान् कुमतीन् रुषा विदधतं सन्नाखिलाथान् श्रिता-
नन्नाद्यैस्सुहितांश्च भूरिकरुणाक्लिन्नाब्जनाभं भजे ॥ ६९ ॥

---

६५. सूनां = पुत्रीं । अनर्घमणियुक्सूनां = महार्हरत्नघटितकांचीं ।

शापापायविधायिनं करटवद्रूपाश्रितक्ष्मापतेः
कूपान्तःकृकलासरूपकनृगक्ष्मापालमोक्षप्रदम् ।
भूपालावलिमौलिलालिततमश्रीपादपद्मं मुदा
श्रीपाण्यंबुजलालितांघ्रिकमलं भूपाब्जनाभं भजे ॥ ७० ॥

पापारण्यदवानलं स्मृतवतां तापाग्निपाथोधरं
रूपाधः कृतसुन्दरान्तरमिदंव्यापारलीलाकरम् ।
कोपाद्युज्झितमानसांकणमणीदीपायमानं विभुं
भूपालीधरभोगिभोगशयनं श्रीपामहं भावये ॥ ७१ ॥

भूपानां शुभवह्निवंशजमणीदीपात्मनां दैवतं
पापानां शमनाय भूतलजुषां तापापनोदाय च ।
आपादाशिखरम्यरूपमवलंब्याऽऽपाण्डराऽहीश्वर-
स्वापाकृत्रिमतल्पशायमखिलारोपाश्रयं संश्रये ॥ ७२ ॥

वापीकल्पगभीरनाभिकुहरव्यापीनवक्षोरुह-
स्तूपीकाब्धिसुतालिराजरमणीव्यापीतवक्त्रांबुजम् ।
आपीतांबरमध्यनन्तनगरं भूपीठनागेशयं
गोपीथप्रियमात्तपुण्यनयनैरापीतमूर्त्तिं भजे ॥ ७३ ॥

कल्पान्तानलकल्पकोपतृणिताऽनल्पामरारिव्रजं
कल्पाऽनोकहकल्पमर्थिजनसंकल्पाश्रिताऽर्थार्पणे ।
जल्पाकोज्वलरत्ननूपुरमुखाकल्पाभिरामाब्धिजा-
तल्पालंकृतवक्षसं भज सखेऽनल्पास्यनागेशयम् ॥ ७४ ॥

पंपातीरजकुंभिकुंभवरभीकंपापहोरोभुवा
शंपाभासुरया पयोधिसुतया संपादितोरःश्रियम् ।
शंपासन्ततिसन्निवेशविलसत्कंपायिमेघच्छविं
तं पाथोरुहनाभमेव भज तल्लुंपाऽखिलं पातकम् ॥ ७५ ॥

बिंबादर्शकपोलकं सितमहोबिंबानुबिंबाननं
लंबालिप्रकरप्रकारिचिकुरं बिंबाभिरामाधरम् ।
संबाधिस्तनलंबिमौक्तिकमणिस्तंबाब्धिजाविभ्रमा-
संबाधालयवक्षसं त्रिभुवनालंबाब्जनाभं भजे ॥ ७६ ॥

जंभारातिपुराहृतैर्भृगुभुवा रंभादिसन्तानभू-
रंभास्तंभवरोरुरत्ननिकरैस्संभादनन्तालये ।
कुंभाकारपयोधराब्धितनयासंभावितोरस्थलं
सं भान्तं भुजगेन्द्रभोगशयनं संभावये श्रीहरिम् ॥ ७७ ॥

कामानामुपपादकं प्रभजतां सोगावतंसप्रियं
नामानुस्मरतां निजं स्थिरतरक्षेमावहं पापहम् ।
श्यामांभोधरसुन्दरं हृदि रमां श्यामां दधानं भजे
हेमाभामरविन्दनाभमुरगग्रामाधिभूशायिनम् ॥ ७८ ॥

व्योमाद्यन्नमयान्तविश्वजननाऽसामान्यमायाबलं
क्षेमाणां प्रतिपादनाय भविनां भुमावनन्तालये ।
भूमानं धृतयोगनिद्रमुरसा रामामणीं बिभ्रतं
श्यामामंबुजनाभमेव शरणं यामाहिभोगेशयम् ॥ ७९ ॥

सत्यानन्दचिदात्मकं निगदितं श्रुत्याशिरोभिर्बुधैः
नित्याऽनित्यविवेकमुख्यकरणैर्मत्या मतं शुद्धया ।
क्षित्यामद्य तदेव पन्नगपुरे तत्या नरश्रेयसां
प्रत्यासन्नमहो महो नयनयोस्तृत्यां वरीवृत्यते ॥ ८० ॥

अद्यानन्तपुरीं जितामरपुरीमुद्यानजालावृतां
हृद्यामेत्य हरिर्दिवोऽतिकुतुकी हृद्यादधानश्रियम् ।
विद्याशेषविभोगिभोगशयनो विद्याधरैर्वन्दितः
पद्यामाश्रयते दृशामुपनिषद्विद्याऽभिगम्यो नृणाम् ॥ ८१ ॥

आरामैर्जितनन्दनैरुपचिते वारान्निधेस्तीरगे
सारार्थैर्विलसत्यनन्तनगरेऽगारावतंसान्तरे ।
आरात् श्रीबलिमण्डपेन लसिते धाराधरश्यामलः
पारावारसुवा सहाऽहिशयनो नारायणो राजते ॥ ८२ ॥

तीरे दक्षिणवारिधेश्शुकनदीतीरे शुभे पश्चिमे
पूरेका निजसंपदा जितमरुत्पूरेधते श्रीमती ।
तीरे तत्र स पत्मतीर्थसरसो नीरेण तुल्यामृत-
क्षीरेणोपचितस्य भाति पवनाहारे शयानो हरिः ॥ ८३ ॥

भद्रापादक भद्रदीपकमहैर्भद्रात्मवञ्चीश्वरैः
सद्राजावलिमाननीयविभवैर्भद्रार्थनिर्वर्त्तितैः ।
भद्राण्येधयमानमत्र नगरे विद्रावयन्तं रिपून्
निद्राणं सरसं फणीन्द्रशयमुन्निद्राब्जनाभं भजे ॥ ८४ ॥

सत्त्राणां प्रतिपादनेन महतां सत्राशनान् धिन्वतां
सुत्राम्णां भुवि वह्निवंशजनुषां सत्राणबद्धात्मनाम् ।
अत्रानन्तपुरीष्टदैवतमजं वित्रासितारिं हरिं
सत्रा सिन्धुभुवा भुवा कृतरतिं सत्राऽब्जनाभं भजे ॥ ८५ ॥

यत्रान्योन्यनिबद्धमैत्रमनसो मित्रार्थदारक्षमा-
पुत्रागारसुखोपपत्तिमुदिताः पित्रादिभक्ता जनाः ।
तत्राऽनन्तपुरे फणीन्द्रशयने पत्रावलीं कुंकुमैः
चित्रामारचयन् श्रियः कुचतटे स त्रायतां वो हरिः ॥ ८६ ॥

पारावारसुताविहाररसिकं धाराधरश्यामलं
घोरापारभवांबुराशिसुखसन्तारार्थनौकांघ्रिकम् ।
हीराद्युज्ज्वलकंकणांगदमणीहारावलीभूषितं
सारात्सारतरं सरोजनयनं वाराशिशायं भजे ॥ ८७ ॥

माराराितमनःप्रियं जलधराकारानुकारिप्रभं
सारासारविवेकशून्यमनसां दूरांघ्रिपङ्केरुहम् ।
आरान्नम्रसुरासुरेश्वरकुलं धीराहिभोगेशयं
क्षीरांबोधिसुताविलासरसिकं साराब्जनाभं भजे ॥ ८८ ॥

लीलाकल्पितसर्गपालनलयं कालांबुदश्यामलं
बालार्कद्युतिरत्नशोभिमकुटं नीलालकं सुन्दरम् ।
लीलालोलरमाऽतिखेलनचतुश्शालायितोरस्थलं
व्यालाधीश्वरभोगिभोगशयनं शीलाब्जनाभं सखे ॥ ८९ ॥

चूलीलालितपारिजातसुमनःपालीकपाथोधिजा–
केलीधामभुजान्तरं बुधमनोनालीकपुष्पन्धयम् ।
नालीकासनजन्ममन्दिरमहानालीकनाभं विभुं
कालीवल्लभवल्लभं फणिशयं नालीकनेत्रं भजे ॥ ९० ॥

देवानां कुलदैवतं सुखकरं सेवापराणां सदा
जीवानां बहुधा विभिन्नवपुषामावासभूतोदरम् ।
श्रीवासस्थलवक्षसं शुभकरं देवारिसंहारकं
नीवाराशनसेवितं फणिशयं श्रीवासनाभं भजे ॥ ९१ ॥

सर्वाऽनर्थनिबर्हणांघ्रिकमलं सर्वार्थसन्दायकं
गर्वापेतमनोनिवेशितपदं शर्वादिसंसेवितं ।
पर्वानुष्णमयूखसुन्दरमुखं निर्वाणदं शाश्वतं
सर्वाहीश्वरशायमंभसिरुहान्तर्वासिनीशं भजे ॥ ९२ ॥

आशापालकवन्द्यमानचरणं क्लेशापनोदं सतां
वैशाखामृतरश्मिसुन्दरमुखं वैशारदीशेवधिम् ।
दाशार्हं दशरूपकल्पितविपन्नाशाभियुताऽखिलं
श्रीशालीकृतवक्षसं भज भुजंगेशाधिशायं हरिम् ॥ ९३ ॥

ईशानं जगतां त्रयस्य भजतामाशासितार्थप्रदं
नाशायाऽमरविद्विषां करधृतश्रीशार्ङ्गबाणासनम् ।
केशालंकृतपारिजातसुमनश्श्रीशालितोरस्थलं
वैशाखाद्रिधराब्जनाभमुरगाधीशाधिशायं भजे ॥ ९४ ॥

आशापप्रथमोपलालिजलमुक्तालारविन्दादिकैः
केशाकेशिविधायिकायसुषमं केशालयान्तःपुरम् ।
ईशानार्चितपादपद्ममुरगाधीशाहिभोगेशयं
केशागारसुतां दधानमुरसा केशाधिनाभं भजे ॥ ९५ ॥

शेषाहीश्वरशायिनं पदनताशेषार्थसन्दायिनं
भूषाभूषितविग्रहं विपुलसन्तोषावहं पश्यताम् ।
आषाढांबुधराभिभावुकरुचं योषामणीमिन्दिरां
दोषां बिभ्रतमन्तरे मुरहरं भाषाभिरीडामहे ॥ ९६ ॥

काषायांबरधारिभिश्शमधनैराषाढिभिः पूजितं
शेषाहीशशयं नृपालमकुटीभूषामणीयत्पदं ।
केषां चिद्धृशिवर्त्तते सुकृतिनां वेषाभिरामं महः
कोषाढ्ये चतुरन्तकैक्कमहापाषाणवन्मण्डपे ॥ ९७ ॥

भासा भासितकालमेघमहसं मासासमानाननं
मासाहारसमर्चितं सुबहुधा व्यासादिभिर्वर्णितम् ।
आसाद्यं नयनैरनन्तनगरीवासावदातात्मनां
श्रीसारस्यनिकेतनं फणिशयं कासारनाभं भजे ॥ ९८ ॥

बाहाध्यासितभक्तवाञ्छितफलं मोहान्धकारारुणं
देहाभाजितकालमेघमहसं स्वाहाभुजंगाननम् ।
आहारप्रदमायतां निजपदं वैहायसैर्वन्दितं
बाहाभ्यन्तरलालिताब्धितनयं व्यूहामहेऽहीशयम् ॥ ९९ ॥

ईक्षालेशकृताखिलेदमवने दीक्षाधरस्वाशयं
प्रेक्षावद्वरवह्निभूवलभिदां साक्षात्कृपापेक्षितम् ।
साक्षादंबुधिजापदांबुजलसल्लाक्षांकितोरस्थलं
शिक्षाद्यागमशिक्षिताहिशयनं प्रेक्षामहे माधवम् ॥ १०० ॥

साक्षात् सर्वचराचरात्मकजगत्प्रेक्षानियन्तुः कृपा-
वीक्षालेशवशान् मयाविरचिता दाक्षायणीज्यायसः ।
द्राक्षापाकवती स्तुतिः कथमियं प्रेक्षावतां संस्तुता-
पेक्षागोचरमाशुनोपजनयेन्मोक्षावसानं सुखम् ॥ १०१ ॥

श्रीगोमतीचरणपंकजदासराम-
स्वामिप्रणीतमिदमंबुजनाभतुष्टयै ।
स्तोत्रात्मपद्यशतकं पठतान्नराणां
इष्टार्थसंकलनकल्पकशाखिकल्पम् ॥ १०२ ॥

॥ शुभमस्तु ॥

---: * :---

INDEX TO VERSES

॥ देव्यष्टप्रासः ॥

—: * :—

॥ शिवाष्टप्रासः ॥

—:*:—

॥ विष्णवष्टप्रासः ॥

—:*:—

ERRATA

Page	Sloka	Line	For	Read
३	१०	२	तुगामर्त्यं	तुंगामर्त्यं
६	३५	४	भवाम्बुद वेर्मां	भवाम्बुदर्धि मां
९	३९	२	कन्दानून	कुन्दानून
१०	४३	१	संजीवनी	संजीविनी
११	५०	३	पूपांक	यूपांक
१४	६३	३	नित्यं	नत्या
१४	६४	२	चपन्	पचन्
१४	६४	४	सुखा	सुखं
१४	६७	४	भोज्यान्नैस्वधियाधितैः	भोज्यान्नैस्वधियार्पितैः
१५	६८	३	दैन्यार्तिं	दैन्यार्त्तं
२०	९५	४	मानसं	मानसे
२१	९७	३	धरणी	शरिणी
२१	१०१	३	परिणतिः	परिणुतिः
२८	२३	३	दशं	दृशं
२९	२४	२	गाण्डीवने	गाण्डीविने
२९	२५	२	चूडालिनांघ्रिद्वयं	चूडालितांघ्रिद्वयं
२९	२७	४	प्रीणाना	प्रीणानां
३०	२९	१	त्रीणीयानि	त्रीणीमानि
३३	४५	१	समार्चितांघ्रिकमलं	समर्चितांघ्रिकमलं
४३	९७	१	शंकर	शंकरं
४७	१३	२	पद्भभृंगतिलको	पद्मभृंगतिलको
४८	१५	२	शृंगाली	भृंगाली
,,	,,	४	गगातात	गंगातात
४८	१८	३	नीचाम	नीचान
४८	१९	१	पद्भनाभ	पद्मनाभ
४९	२१	४	भोजातंघ्रिं	भोजातांघ्रिं
,,	,,	,,	परित्राजा	परित्राजां
,,	२४	३	पाटीरागरु	पाटीरागुरु
५३	४०	३	पालक	पालकं
५३	४४	२	ध्यातु	ध्यातुं
५६	५७	४	श्रीयारं	श्रीदारं
५८	६९	३	सन्नखिलाथान्	सन्नाखिलार्थान्
६१	८४	३	भद्राण्येधथ	भद्राण्येधय

४	Foot note		टीकेत्	टीकेत
५	१९	१	लसच्चुण्डा	लसच्छुण्डा
७	Foot note		उत्कृष्टां उत्सन्तोषः	उत्कृष्टा मुत् सन्तोषः
८	३४	२	श्रियाम्	श्रियम्
१०	४७	२	संपाद्	संपात
१३	६२	३	यस्या	यस्याः
१४	६७	२	वर्धुताशन	वद्धुताशन
३२	४१	२	क्रोधात्मात	क्रोधाध्मात
३७	६५	४	स्यायां	स्वायां
३८	६९	१	यौत	धौत